

Biuletyn Informacyjny **TECHNIKA i USC**

Nr 1 (66)
I kwartał 2011
cena 20,00 zł
ISSN 1425-2872

**NOWE OBOWIĄZKI
KIEROWNIKA USC**

OCHRONA PRAWNA IMION I NAZWISK

W NUMERZE

OCHRONA PRAWNA IMION I NAZWISK**DR PIOTR RUCZKOWSKI**

4 OCHRONA PRAWNA IMION I NAZWISK.

NOWE OBOWIĄZKI KIEROWNIKA USC**KRYSTYNA GŁADYCH**

9 NOWE OBOWIĄZKI KIEROWNIKA URZĘDU STANU CYWILNEGO WYNIKAJĄCE Z NOWEJ USTAWY O EWIDENCJI LUDNOŚCI.

LISTY, OPINIE, POLEMIKI**PRZEMYSŁAW WYPYCH**

12 RECENZJA KSIĄŻKI - WOJCIECH M. HRYNICKI - „NADAWANIE ORAZ ZMIANA IMION I NAZWISK. KOMENTARZ”

NOWA USTAWA O EWIDENCJI LUDNOŚCI**SYLWIA KOTECKA**

14 NOWA USTAWA O EWIDENCJI LUDNOŚCI - NOWE OBOWIĄZKI DLA KIEROWNIKÓW USC.

LISTY, OPINIE, POLEMIKI**EWA MACIAK, HALINA OKULEWICZ**

17 UZNAWANIE ORZECZEŃ ROZWODOWYCH SĄDÓW ZAGRANICZNYCH W ŚWIELE KPA.

X KONGRES ESUSC**DR PIOTR KASPRZYK**

18 POZYCJA PRAWNA URZĘDNIKA STANU CYWILNEGO W WYBRANYCH KRAJACH EUROPEJSKICH. CZ. II.

UZUPEŁNIANIE TREŚCI A.S.C.**EWA MACIAK, HALINA OKULEWICZ**

21 UZUPEŁNIANIE TREŚCI AKTU STANU CYWILNEGO.

GALERIA USC

25 GALERIA USC - WŁOCŁAWEK.

TECHNIKA I PESEL**WŁADYSŁAW PENAR**

I CO TO BĘDZIE? ZMOKU WSZĘDZIE!

OCHRONA PRAWNA IMION I NAZWISK

(...)Nazwy osobowe należą do najważniejszych dóbr osobistych jednostki. Prawo do nazwiska stanowi jedno z praw osobistych i zaliczane jest do podstawowych, a nawet przyrodzonych praw podmiotowych człowieka. Imiona i nazwiska jako dobra osobiste człowieka podlegają ochronie prawnej; zarówno cywilnoprawnej, administracyjnoprawnej, jak i prawnokarnej. Ochrona ta jest uzasadniona m.in. tym, że z imieniem i nazwiskiem związany jest szczególnie ładunek emocjonalny(...).

str. 4

„NOWE OBOWIĄZKI KIEROWNIKA USC”

(...) na podstawie jakiego dokumentu kierownik urzędu stanu cywilnego ma ustalić czy jest właściwy do dokonania czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego, takich, między innymi, jak: wydanie zaświadczenia do zawarcia związku mał-

żeńskiego w formie wyznaniowej, zaświadczenia do zawarcia związku małżeńskiego za granicą czy wpisania zagranicznego aktu stanu cywilnego do polskich ksiąg stanu cywilnego skoro dowód osobisty chociaż miejsce zameldowania ma wpisane to należy to traktować jakby go nie zawierał(...)

str. 12

„NOWA USTAWA O EWIDENCJI LUDNOŚCI”

(...)Wskazać także należy, że ustawa o informatyzacji, obok obowiązku udostępniania danych znajdujących się w rejestrach publicznych, w art. 16 nakłada na podmioty publiczne obowiązki wymiany informacji drogą elektroniczną. Zgodnie z brzmieniem powołanego przepisu podmiot publiczny, organizując przetwarzanie danych w systemie teleinformatycznym, jest obowiązany zapewnić możliwość przekazywania danych również w postaci elektronicznej przez wymianę dokumentów(...)

str. 14

UZUPEŁNIANIE TREŚCI AKTU STANU CYWILNEGO

Uzupełnienie treści aktu stanu cywilnego ma istotne znaczenie zarówno z punktu widzenia obywatela, jak i zasady zupełności systemu rejestracji stanu cywilnego.

Kierownik urzędu stanu cywilnego z tą problematyką ma najczęściej do czynienia, gdy osoby pragną uregulować swoje sprawy spadkowe, zawrzeć małżeństwo, wyrobić dowód osobisty czy paszport bądź ubiegają się o świadczenia emerytalno-rentowe, ubezpieczeniowe itp., a „luki” występujące w aktach stanu cywilnego nie pozwalają im na to, gdyż akt wymaga uzupełnienia.

str. 21

Na 1. str. okładki - Siedziba USC we Wrocławku

OGÓLNOPOLSKI BIULETYN INFORMACYJNY DLA URZĘDÓW STANU CYWILNEGO

NR 1 (66), I kwartał 2011 r.

REDAKTOR NACZELNY – Władysław PENAR

REDAKCJA

Natalia PENAR-BIAŁY – e-mail: biuletyn@technikait.com.pl
ZG SUSC

ADRES REDAKCJI

ul. Toszecka 2, 44-102 Gliwice,
tel. 32 338 38 25, faks 32 338 38 71
e-mail: sekretariat@technikait.com.pl

**OPRACOWANIE GRAFICZNE,
SKŁAD I ŁAMANIE** – Andrzej DĘBICKI

DRUK – Epigraf sc., ul. Bernardyńska 19, 44-100 Gliwice

Nakład 1500 egz. Niniejszy numer zamknięto 07.02.2011 r.

WYDAWCA I KOLPORTER

TECHNIKA IT S.A., ul. Toszecka 2, 44-102 Gliwice
tel. 32 338 38 25, faks 32 338 38 71
Sprzedaż i prenumerata - tel. 32 338 38 58

Cena 1 egzemplarza kwartalnika „TECHNIKA i USC”
wynosi w 2011 r. 20,00 zł. TECHNIKA IT S.A. prowadzi
sprzedaż biuletynu na zasadzie prenumeraty rocznej.
Cena rocznej prenumeraty wynosi w 2011 r. 74,00 zł.

Prenumeraty dokonać można
za pośrednictwem portalu www.usc.pl

Prenumerata przyjmowana jest na podstawie wpłaty
dokonanej na konto TECHNIKA IT S.A.,
nr konta: 36 1240 1343 1111 0010 2529 5798

Szanowni Państwo

Nowe ustawy o ewidencji ludności i dowodach osobistych wprowadzają zmiany, których skutki trudne są do przecenienia. Pomimo utrzymanego okresu przejściowego do końca 2013 roku ostatecznie zniesiony będzie obowiązek meldunkowy, nie będą gromadzone dane o zameldowaniu w centralnym rejestrze PESEL oraz będą zlikwidowane rejestry mieszkańców. Nie będzie adresu zamieszkania, a w obrocie prawnym będzie funkcjonowało pojęcie miejsca zamieszkania w rozumieniu ustawy Kodeks cywilny. Gmina gromadząca po 1 stycznia 2014 roku dane osób i podmiotów utrzymujących z gminą różnorodne relacje nie będzie krępowana przepisami ustawy o ewidencji ludności. W mobilnym świecie coraz większego znaczenia nabierają adresy korespondencyjne (w tym elektronicznych komunikatorów) w aspekcie upowszechniania dokumentów i urzędowej korespondencji na drodze elektronicznej. Od daty wejścia nowej ustawy o dowodach osobistych z dnia na dzień znacznie powiększą się liczba młodych ludzi, którzy dostaną do ręki elektroniczny dowód z procesorem wyposażony w bezpłatny elektroniczny podpis umożliwiający kontakt z administracją za pośrednictwem cyfrowych mediów. Sprostanie tym wyzwaniom i wywiązanie się z nowych obowiązków nałożonych na kierowników urzędów stanu cywilnego opisanych w artykułach pani Krystyny Gładych „Nowe obowiązki kierowników usc” (str 12) i pani Sylwii Koteckiej „Nowa ustawa o ewidencji ludności” (str 28) będzie wymagało przebudowania organizacji urzędów stanu cywilnego, a nawet całych wydziałów spraw obywatelskich. Z uwagi na nieustanną potrzebę gromadzenia i wymieniania nowych informacji o metodach i sposobach wprowadzania w życie tak ważnych zmian w prawie, redakcja zwraca się do czytelników o nadsyłanie swoich opinii, wątpliwości i przemyśleń dotyczących konkretnych przypadków w poszczególnych gminach. Ułatwi to wprowadzenie zmian w innych urzędach mających podobne problemy.

Redaktor Naczelny

Penar
Władysław Penar

■ Dr Piotr Ruczkowski

OCHRONA PRAWNA IMION I NAZWISK

Dr Piotr Ruczkowski, urodzony 19.07.1973 r. w Przedborzu. Absolwent Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego (2000), doktor nauk prawnych (Uniwersytet Jagielloński 2005), adiunkt na Wydziale Prawa i Ekonomii Wyższej Szkoły Humanistyczno-Przyrodniczej w Sandomierzu oraz na Wydziale Prawa Wyższej Szkoły Ekonomii i Prawa im. prof. Edwarda Lipińskiego w Kielcach. Wykładowca Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego w Kielcach, Współpracownik Polsko-Niemieckiego Centrum Prawa Bankowego UJ w Krakowie, Członek Towarzystwa Naukowego Sandomierskiego. W latach (2007-2010) Dziekan Wydziału Prawa Wyższej Szkoły Ekonomii i Prawa im. prof. Edwarda Lipińskiego w Kielcach. Specjalista w zakresie polskiego, niemieckiego i francuskiego prawa i postępowania administracyjnego, historii myśli administracyjnej, publicznego prawa gospodarczego, prawa lotniczego oraz prawa UE. Autor monografii, podręczników, komentarzy, artykułów i innych publikacji z ww. dziedzin prawa.

1. Uwagi wstępne

Nazwy osobowe należą do najważniejszych dóbr osobistych jednostki. Prawo do nazwiska stanowi jedno z praw osobistych i zaliczane jest do podstawowych, a nawet przyrodzonych praw podmiotowych człowieka.

Imiona i nazwiska jako dobra osobiste człowieka podlegają ochronie prawnej; zarówno cywilnoprawnej, administracyjnoprawnej, jak i prawnokarnej. Ochrona ta jest uzasadniona m.in. tym, że z imieniem i nazwiskiem związany jest szczególnie ładunek emocjonalny. W tym kontekście ważne jest również i to, że nazwisko należy potraktować nie tylko jako dobro indywidualne, lecz również jako dobro rodziny. Ochrona prawa do imienia i nazwiska jest uzasadniona również z uwagi na funkcje, jakie pełnią nazwy osobowe. Służą bowiem do identyfikacji człowieka. Jednoznaczna identyfikacja jednostki jest konieczna dla zapewnienia bezpieczeństwa obrotu prawnego.

W niniejszym opracowaniu poddano analizie instrumenty prawne służące ochronie dóbr osobistych ze szczególnym ukierunkowaniem na ochronę imion i nazwisk. Warto podkreślić, że we współczesnych państwach środków prawnych służących ochronie tychże dóbr jest bardzo wiele.

2. Ochrona konstytucyjna imion i nazwisk

Ochronę dóbr osobistych gwarantuje wiele regulacji prawnych, przy

czym zasadniczą rolę w tym zakresie odgrywają przepisy Konstytucji RP¹. Konstytucja jest aktem normatywnym najwyższej rangi, zawierającym gwarancje dla ochrony podstawowych wolności i praw człowieka i obywatela.

Imiona i nazwiska jako element życia prywatnego i rodzinnego podlegają ochronie na podstawie art. 47 Konstytucji. Naruszenie prawa do imienia i nazwiska poprzez bezprawne posłużenie się lub wykorzystanie cudzego imienia i nazwiska należy uznać zatem za naruszenie ustawy zasadniczej.

Zasady konstytucyjne dotyczące ochrony dóbr osobistych, w tym imion i nazwisk, są rozwijane na gruncie ustawodawstwa zwykłego. Szczególne znaczenie należy przypisać postanowieniom prawa cywilnego i administracyjnego.

3. Cywilnoprawna, administracyjnoprawna i prawnokarne ochrona imion i nazwisk

Według art. 23 Kodeksu cywilnego dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywil-

nego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Jak widzimy, ochrona dóbr osobistych może dokonywać się także na gruncie innych gałęzi lub działów prawa, w szczególności prawa karnego oraz administracyjnego.

W doktrynie od dawna panuje przekonanie, że ochrona cywilnoprawna dóbr osobistych opiera się na konstrukcji praw podmiotowych². Każda osoba jest podmiotem tych praw, które stanowią wyraz poszanowania godności ludzkiej³.

Przepisy prawa cywilnego nie definiują dóbr osobistych, ograniczając się jedynie do wymienienia ich niepełnego katalogu, pozostawiając doktrynie oraz orzecznictwu definiowanie oraz uzupełnienie katalogu o nowe dobra osobiste. W nauce prawa przyjęto, że termin dobra osobiste odnosi się do uznanych przez system prawny wartości, obejmujących fizyczną i psychiczną integralność człowieka, jego indywidualność oraz godność i pozycję w społeczeństwie, co stanowi przesłankę samorealizacji osoby ludzkiej⁴. Tak zdefiniowane dobra osobiste mają charakter obiektywny⁵. Istnieją niezależnie od od-

² A. Szpunar, *Ochrona dóbr osobistych*, Warszawa 1979, s. 96.

³ Ibidem.

⁴ Z. Radwański, *Prawo cywilne – część ogólna*, Warszawa 2004, s. 156.

⁵ Subiektywne rozumienie dóbr osobistych

¹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r. nr 78, poz. 483).

czuć osoby, do której przynależą. Istnieją bez względu na stan jej psychiki i stopień wrażliwości⁶. Dobra osobiste należą do kategorii dóbr niemajątkowych, aczkolwiek mogą posiadać określoną wartość rynkowa, np. nazwisko znanego aktora, sportowca, polityka, które może być wykorzystane w reklamie lub w promocji.

Ustawodawca wśród dóbr osobistych wymienia wprost nazwisko i pseudonim, co nie oznacza, że imię musi być pozbawione tego statusu. Nie ulega wątpliwości, że imię używane łącznie z nazwiskiem należy zakwalifikować do dóbr osobistych. Wówczas bowiem indywidualizuje konkretną jednostkę ludzką, jest oznaką jej tożsamości. Wątpliwości może budzić zakwalifikowanie samodzielnych imion do dóbr osobistych ze względu na powszechność ich używania. Zdaniem autora do dóbr osobistych należy zaliczyć imiona bardzo rzadkie, pozwalające w konkretnym przypadku na identyfikację osoby, która ich używa. Również imię popularne, ale użyte w określonym kontekście, pozwalającym na identyfikację konkretnej osoby, powinno być uznane za dobro osobiste. Imię do dóbr osobistych zaliczył Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z 15 marca 1996 r.⁷ W tym miejscu warto również podkreślić, że z ochrony przewidzianej w przepisach prawa cywilnego korzystają także nazwy zespołów ludzkich⁸.

W tym kontekście należy również wspomnieć o koncepcji jednolitego prawa osobistości, które chroni wiele jed-

nostkowych dóbr osobistych, w naszym przypadku imion i nazwisk⁹.

Naruszenie dóbr osobistych może polegać na bezprawnym użyciu lub ujawnieniu cudzego nazwiska, pseudonimu lub rzadkiego imienia.

Ten, kto zastrzega sobie anonimowość, może oczekiwać, że jego dane osobowe, w tym imię i nazwisko, nie zostaną ujawnione. Zachowanie odmienne oznaczać będzie naruszenie dobra osobistego. W tym kontekście warto zwrócić uwagę

Imiona i nazwiska jako dobra osobiste człowieka podlegają ochronie prawnej; zarówno cywilnoprawnej, administracyjnoprawnej, jak i prawnokarnej.

na art. 15 ust. 2 pkt 1 prawa prasowego¹⁰, który stanowi, że dziennikarz ma obowiązek zachowania w tajemnicy danych umożliwiających identyfikację autora materiału prasowego, listu do redakcji lub innego materiału, o tym charakterze, jak również innych osób udzielających informacji opublikowanych albo przekazanych do opublikowania, jeżeli osoby te zastrzegły nieujawnianie powyższych danych. Obowiązek ten dotyczy nie tylko dziennikarzy, lecz również innych osób zatrudnionych w redakcjach, wydawnictwach prasowych i innych prasowych jednostkach organizacyjnych. Jak widzimy, spoczywa on w istocie na wszystkich osobach zatrudnionych w prasowych jednostkach organizacyjnych, w tym pracownikach obsługi najniższego szczebla – sprzątaczkach, portierach itd¹¹. Wyjątek od tego wprowadza art. 16 ust. 1 prawa prasowego. Zgodnie z jego treścią dziennikarz jest zwolniony

od zachowania tajemnicy zawodowej, o której mowa we wspomnianym wyżej w art. 15 ust. 2, w przypadku gdy informacja, materiał prasowy, list do redakcji lub inny materiał o tym charakterze dotyczy przestępstwa określonego obecnie w art. 240 § 1 Kodeksu karnego albo autor lub osoba przekazująca taki materiał wyłącznie do wiadomości dziennikarza wyrazi zgodę na ujawnienie jej nazwiska lub tego materiału. Wyrażenie zgodny na ujawnienie nazwiska lub materiału

powinno być wyrażone, przy czym żadna szczególna forma wyrażenia zgody, np. pisemna, nie jest wymagana. W żadnym przypadku takiej zgody nie można domniemywać.

Zgodnie z art. 24 k.c. z naruszeniem dóbr osobistych, w tym prawa do imienia i nazwiska, mamy do czynienia tylko wówczas, gdy jest ono bezprawne. Nie musi być zatem zawinione. Bezprawność należy oceniać w oparciu o kryteria obiektywne, a nie subiektywne. W literaturze słusznie przyjęto, że o bezprawności można mówić jedynie mając na względzie prawa podmiotowe i dopiero naruszenie prawa osobistego (naruszenie dobra osobistego stanowi przesłankę domniemania, że podmiotowe prawo osobiste zostało naruszone) będzie uzasadniało zastosowanie środków chroniących dobra osobiste¹².

Odpowiedzialność z tytułu naruszenia dóbr osobistych opiera się na domniemaniu bezprawności czynu naruszającego te dobra, co znacznie ułatwia i przyspiesza dochodzenie swoich praw przez pokrzywdzonego.

A zatem warunkiem ponoszenia odpowiedzialności z tytułu naruszenia prawa do imienia czy nazwiska jest bezprawność działania sprawcy.

Uchylenie bezprawności jest uwarunkowane różnymi okolicznościami, w szczególności zgodą uprawnionego¹³. Posługiwanie się więc cudzym imieniem

przyjmuje S. Grzybowski, definiując je jako „indywidualne wartości świata uczuć, stanu życia psychicznego człowieka”, S. Grzybowski, *Ochrona dóbr osobistych według przepisów ogólnych prawa cywilnego*, Warszawa 1957, s. 78. Wspomniane subiektywistyczne podejście do dóbr osobistych jest dzisiaj niemal powszechnie odrzucane.

⁶ Z. Radwański, *Prawo cywilne*, s. 156..

⁷ Zob. Wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 15 marca 1996 r., I ACr 33/96, Wokanda 1996/11/50.

⁸ Z. Radwański, *Prawo cywilne*, op.cit., s. 156.

⁹ A. Kopff, *Koncepcja praw do intymności i prywatności życia osobistego (zagadnienia konstytucyjne)*, Studia Cywilistyczne 1972, t. XX, s. 5, M. Pazdan [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. I, pod red. K. Pietrzykowskiego, Warszawa 2002, s. 84.

¹⁰ Ustawa z dnia 16 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz.U. z 1984 r. nr 5, poz. 24).

¹¹ Zob. J. Sobczak, *Prawo prasowe. Komentarz*, Warszawa 2008, s. 624.

¹² Z. Radwański, *Prawo...*, op.cit., s. 167.

¹³ Zob. A. Szpunar, *Ochrona...*, op.cit., s. 155 i n.

lub nazwiskiem jest możliwe jedynie za zgodą osoby, której imię lub nazwisko prawnie przysługuje. Zgoda musi być wyraźna (nie może być domniemana lub dorozumiana) i może dotyczyć tylko konkretnego przypadku wykozystania cudzego imienia lub nazwiska. Z pewnością zgoda nie może przybrać charakteru generalnego; nie może obejmować bowiem wszystkich możliwych działań ingerujących w prawo do imienia lub nazwiska.

Nie ulega także wątpliwości, że zgoda ma charakter odwołalny do czasu posłużenia się cudzym imieniem lub nazwiskiem. Warto również podkreślić, że wyrażenie zgody powinno nastąpić z wystarczającym rozeznanieniem. W żadnym wypadku nie jest konieczna dla ważności zgody zdolność do czynności prawnych¹⁴.

Wyłączenie bezprawności posłużenia się cudzym imieniem lub nazwiskiem może wynikać także z konkretnych przepisów. Wówczas ustawodawca tworzy swoisty kontratyp. Dotyczyć to może na przykład prasy lub policji ujawniających dane osób poszukiwanych, sprawców przestępstw itd.

Środki ochrony dóbr osobistych wymienia art. 24 k.c., zaliczając do nich 1) żądanie zaniechania działań, które zagrażają lub naruszają dobra osobiste; 2) roszczenie o usunięcie skutków naruszenia dóbr osobistych. Usunięcie skutków naruszenia może polegać w szczególności na złożeniu oświadczenia odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie; 3) zadośćuczynienie pieniężne lub zapłata odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Wśród środków ochrony dóbr osobistych wymienia się również powództwo o ustalenie czy określone prawo osobiste przysługuje danej osobie¹⁵. Katalog ten nie jest wyczerpujący, ponieważ już sam

kodeks cywilny stanowi, że jeżeli wskutek naruszenia dobra osobistego została wyrządzona szkoda majątkowa, poszkodowany może żądać jej naprawienia na zasadach ogólnych (art. 415 k.c.) oraz odsyła do innych regulacji prawnych, np. ustawy o prawie autorskim i prawach

pełni dziecka. W ustawie tej przewidziano możliwość dokonania zmiany imienia (imion) dziecka w ciągu sześciu miesięcy od chwili sporządzenia aktu urodzenia. Co warto podkreślić, w tym przypadku stosuje się również ograniczenia wynikające z wspomnianego wyżej art. 50 ustawy.

Z kolei zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych każdy ma prawo do ochrony danych osobowych, które go dotyczą. Dane osobowe to infor-

macje dotyczące zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osoby fizycznej. Innymi słowy, dane umożliwiające identyfikację osoby fizycznej, np. imię i nazwisko, stan cywilny, płeć, miejsce zamieszkania itd. Analizowana ustawa generalnie zakazuje przetwarzania danych osobowych, w tym imion i nazwisk, tj. zbierania, utrwalania, przechowywania, opracowywania, zmieniania, udostępniania i usuwania, chyba że jest to uzasadnione ze względu na dobro publiczne, dobro osoby, której dane dotyczą, lub dobro osób trzecich w zakresie i trybie określonym ustawą.

Co do zasady przetwarzanie danych jest dozwolone, gdy osoba, której dane dotyczą, wyrazi na to zgodę, przy czym zgoda ta nie może być ani domniemana, ani dorozumiana z oświadczenia woli o innej treści.

Bez zgody dopuszczalne jest usunięcie danych osobowych, np. wykreślenie imienia i nazwiska z komputerowej bazy danych.

Każdej osobie przysługuje prawo kontroli przetwarzania danych, które jej dotyczą, zawartych w zbiorach danych, a zwłaszcza prawo do: 1) uzyskania wyczerpującej informacji, czy taki zbiór istnieje, oraz do ustalenia administratora danych, adresu jego siedziby i pełnej nazwy, a w przypadku gdy administratorem danych jest osoba fizyczna - jej miejsca zamieszkania oraz imienia i nazwiska, 2) uzyskania informacji o celu, zakresie i sposobie przetwarzania danych zawartych w takim zbiorze, 3) uzyska-

Nie ulega wątpliwości, że imię używane łącznie z nazwiskiem należy zakwalifikować do dóbr osobistych.

pokrewnych, czy też ustawy o prawie wynalazczym.

Wymienione wyżej środki ochrony pozostają aktualne, jeśli dochodzi do bezprawnego użycia imienia lub nazwiska przez osobę, której one prawnie nie przysługują.

Jak wspomniano wyżej, imiona i nazwiska są chronione również przez przepisy prawa administracyjnego. Szczególne znaczenie w tym zakresie należy przypisać ustawom: Prawo o aktach stanu cywilnego¹⁶, o zmianie imienia i nazwiska¹⁷ (ochrona prawna imion i nazwisk, w tym nazwisk historycznych, wynikająca z tej ustawy zostanie omówiona w odrębnym punkcie) oraz o ochronie danych osobowych¹⁸.

Ustawa Prawo o aktach stanu cywilnego chroni prawo do imienia poprzez ograniczenie rodzicom swobody wyboru imion oraz ich zmiany w trybie tej ustawy. Stosownie do treści art. 50 tej ustawy kierownik urzędu stanu cywilnego odmawia przyjęcia oświadczenia o wyborze dla dziecka więcej niż dwóch imion, imienia ośmieszającego, nieprzyzwoitego, w formie zdrobniałej oraz imienia niepozwalającego odróżnić

¹⁶ Ustawa z dnia 29 września 1986 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (tekst jedn. Dz.U. z 2004 r. nr 161, poz. 1688).

¹⁷ Ustawa z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska (Dz.U. z 2008 r. nr 220, poz. 1414).

¹⁸ Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tekst jedn. Dz.U. z 2002 r. nr 101, poz. 926).

¹⁴ Ibidem, s. 169.

¹⁵ B. Kordasiewicz, *Jednostka wobec środków masowego przekazu*, Ossolineum 1991, s. 134 i n.

nia informacji, od kiedy przetwarza się w zbiorze dane jej dotyczące, oraz podania w powszechnie zrozumiałej formie treści tych danych, 4) uzyskania informacji o źródle, z którego pochodzą dane jej dotyczące, chyba że administrator danych jest zobowiązany do zachowania w tym zakresie tajemnicy państwowej, służbowej lub zawodowej, 5) uzyskania informacji o sposobie udostępniania danych, a w szczególności informacji o odbiorcach lub kategoriach odbiorców, którym dane te są udostępniane, 5a) uzyskania informacji o przesłankach podjęcia rozstrzygnięcia, o którym mowa w art. 26a ust. 2 omawianej ustawy, 6) żądania uzupełnienia, uaktualnienia, sprostowania danych osobowych, czasowego lub stałego wstrzymania ich przetwarzania lub ich usunięcia, jeżeli są one nie-

kompletne, nieaktualne, nieprawdziwe lub zostały zebrane z naruszeniem ustawy albo są już zbędne do realizacji celu, dla którego zostały zebrane, 7) wniesienia, w przypadkach wymienionych w ustawie, pisemnego, umotywowanego żądania zaprzestania przetwarzania jej danych ze względu na jej szczególną sytuację, 8) wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania jej danych w przypadkach, wymienionych w ustawie, gdy administrator danych zamierza je przetwarzać w celach marketingowych lub wobec przekazywania jej danych osobowych innemu administratorowi danych, 9) wniesienia do administratora danych żądania ponownego, indywidualnego rozpatrzenia sprawy rozstrzygniętej z naruszeniem art. 26a ust. 1 ustawy.

W tym miejscu warto zwrócić uwagę również na niektóre przepisy karne, zawarte w ustawie o ochronie danych osobowych. Zgodnie z tą ustawą każdy, kto przetwarza w zbiorze dane osobowe, choć ich przetwarzanie nie jest dopuszczalne albo do których przetwarzania nie jest uprawniony, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do

lat 2. Ponadto każdy, kto administrując zbiorem danych przechowuje w zbiorze dane osobowe niezgodnie z celem utworzenia zbioru, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Jeśli naruszenie dóbr osobistych jest przestępstwem lub wykroczeniem, w grę wchodzi ochrona przewidziana w przepisach prawa karnego. O ochronie prawnokarnej, wynikającej z przepisów ustawy o ochronie danych osobowych, była mowa wyżej. W tym miejscu należy skupić się na przepisach kodeksu karnego¹⁹. I tak posłużenie się w sposób nieuprawniony imieniem lub nazwiskiem

Ustawa Prawo o aktach stanu cywilnego chroni prawo do imienia poprzez ograniczenie rodzicom swobody wyboru imion oraz ich zmiany w trybie tej ustawy.

w dokumencie może realizować znamiona któregoś z przestępstw przeciwko wiarygodności dokumentów (art. art. 270-277 k.k.). Ochrona imion i nazwisk może być również związana z przestępstwem zniewagi (art. 216 k.k.).

4. Stabilizacja imion i nazwisk oraz ochrona nazwisk historycznych

Pisząc o ochronie prawa do imienia i nazwiska, nie można zapomnieć o ochronie imion i nazwisk, w tym o ochronie nazwisk historycznych w ustawie o zmianie imienia i nazwiska. Ustawa ta gwarantuje względną stabilizację imion i nazwisk, dopuszczając ich zmianę jedynie w przypadku zaistnienia ważnych powodów, do których przykładowo ustawa zalicza:

- zmianę imienia lub nazwiska ośmietszającego albo nielicującego z godnością człowieka;
- zmianę na imię lub nazwisko używane;
- zmianę na imię lub nazwisko, które zostało bezprawnie zmienione;

- zmianę na imię lub nazwisko noszone zgodnie z przepisami prawa państwa, którego obywatelstwo również się posiada.

Ponadto zmiany imienia lub nazwiska cudzoziemca, który uzyskał w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, można dokonać wyłącznie ze szczególnie ważnych powodów związanych z zagrożeniem jego prawa do życia, zdrowia, wolności lub bezpieczeństwa osobistego.

Jako środek służący ochronie prawa do imienia i nazwiska należy potraktować i to, że zmiana imienia i nazwiska może nastąpić tylko na wniosek, nigdy zaś z urzędu. Usunięto tym samym

istniejący w poprzednio obowiązującej ustawie z 15 listopada 1956 r. o zmianie imion i nazwisk²⁰ kontrowersyjny zapis, zgodnie z którym z urzędu można było dokonać

zmiany polegającej na dostosowaniu pisowni imion i nazwisk do zasad pisowni polskiej zgodnie z fonetycznym brzmieniem, wówczas gdy imię i nazwisko miało brzmienie polskie.

Ustawa o zmianie imienia i nazwiska chroni nazwiska historyczne, wstawione w dziedzinie kultury, nauki, działalności politycznej, społecznej albo wojskowej, zakazując zasadniczo zmiany nazwiska na wspomniane nazwiska historyczne, chyba że osoba ubiegająca się o zmianę nazwiska posiada członków rodziny o tym nazwisku.

Jak podkreślono w orzecznictwie, wystąpienie choćby jednej takiej przesłanki, musi skutkować odmową uwzględnienia przez organ administracji publicznej wniosku o zmianę nazwiska²¹.

W art. 5 mamy do czynienia z ochroną nazwisk osób znanych i zasłużonych na różnym polu²² ze względu na znaczenie tych nazwisk dla ogółu społeczeństwa²³.

²⁰ Tekst jedn. Dz.U. z 2005 r. nr 233, poz. 1992.

²¹ Wyrok NSA z dnia 25 października 2005 r., II OSK 125/05, op.cit.

²² Zob. Z. Duniewska, op.cit., s. 83.

²³ J. Blicharz, op.cit., s. 22.

¹⁹ Ustawa z dnia 6 czerwca 1996 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 1997 r. nr 88, poz. 553).

Ochronę nazwisk, które były noszone, przewidywało już ustawodawstwo międzywojenne. Ochrona ta wyrażała się w instytucji sprzeciwu, który mógł być wniesiony m.in. przez osobę noszącą to samo nazwisko, które chciał przybrać wnoszący o zmianę. I tak, zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 24 października 1919 r. w przedmiocie zmiany nazwisk²⁴, sprzeciw zgłoszony przez osobę noszącą to samo nazwisko, które chciał przybrać wnoszący o zmianę, skutkowało odmową udzielenia zezwolenia²⁵ na zmianę nazwiska. Takie samo rozwiązanie przewidywała ustawa z dnia 22 marca 1929 r. o zmianie nazwisk hańbiących, ośmieszających lub nieliczących z godnością człowieka²⁶.

Po wojnie dekret z dnia 10 listopada 1945 r. o zmianie i ustalaniu imion i nazwisk przewidywał w art. 7 odmowę udzielenia zezwolenia na zmianę nazwiska:

- a) jeżeli strona ubiegała się o nazwisko historyczne lub wstawione na polu kultury, działalności politycznej, społecznej lub wojskowej,
- b) gdy zachodziła uzasadniona obawa, że strona ubiega się o zmianę nazwiska w zamiarze ułatwienia sobie działalności przestępczej, uprawiania nieuczciwej konkurencji lub też w zamiarze uchylecia się od odpowiedzialności cywilnej lub karnej.

Ustawa o zmianie imienia i nazwiska nie definiuje takich pojęć, jak: nazwisko historyczne, wstawione w dziedzinie kultury i nauki, działalności politycznej, społecznej albo wojskowej. Warto podkreślić, że pojęcie nazwisk historycznych, a także popularnych, zdefiniowane było w § 5 cyt. rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 15 listopada 1930 r. o zmianie nazwiska hańbiących, ośmieszających lub nieliczących z godnością człowieka²⁷. Pod pojęciem nazwisk historycznych i popularnych rozumiano m.in. nazwiska znane

i zasłużone w historii, literaturze, nauce, sztuce, na polu zasług wojskowych i politycznych.

Odmowa udzielania zgody na zmianę nazwiska będzie więc dotyczyć m.in. takich nazwisk, jak: Chrobry, Jagiełło, Sobieski, Matejko, Mickiewicz, Słowacki, Piłsudski, Wałęsa, Wojtyła itp.

Poza wymienionymi wyżej oczywistymi przykładami, dokonanie oceny czy konkretne nazwisko jest historyczne bądź wstawione w dziedzinie kultury i nauki, działalności politycznej, społecznej albo wojskowej może wielokrotnie budzić poważne wątpliwości interpretacyjne. Ostateczne ich rozstrzygnięcie należy do organu uprawnionego do zmiany nazwiska i będzie podlegało ewentualnej kontroli wojewody i sądu administracyjnego.

Co warto podkreślić, wniosek o zmianę nazwiska nie powinien być uwzględniony, gdy wnioskodawca ubiega się o zmianę nazwiska na nazwisko historyczne względnie wstawione w dziedzinie kultury i sztuki również wówczas, gdy w nazwisku dwuczłonowym drugi człon proponowanego nazwiska spełnia te przesłanki²⁸.

Ustawa ogranicza jednak ochronę nazwisk osób znanych i zasłużonych na różnym polu w przypadku, gdy wnoszący o zmianę nazwiska posiada członków rodziny o tym nazwisku. Wprowadzając ten wyjątek, ustawodawca ograniczył ochronę nazwiska historycznych oraz zasadę stabilizacji nazwisk.

W tym miejscu należy podkreślić, że ustawodawca zdefiniował pojęcie „członka rodziny” dość wąsko, uznając, na potrzeby analizowanej ustawy, za członka rodziny jedynie małżonka i wstępny osoby ubiegającej się o zmianę imienia lub nazwiska.

W literaturze przedmiotu do swoistych negatywnych przesłanek zmiany nazwisk (imion) zalicza się również ograniczenie członów nazwiska do dwóch oraz możliwość posiadania co najwyżej dwóch imion²⁹.

Podsumowanie

Nazwy osobowe towarzyszą człowiekowi od zarania dziejów. Jako pierwsze wyodrębnia się imię, któremu z reguły towarzyszą różne dodatki wskazujące na cechy charakteru człowieka, jego cechy fizyczne, miejsce urodzenia, czy też oznaczające przynależność do określonej zbiorowości. Z czasem wspomniane dodatki przekształcają się w nazwiska. Na ziemiach polskich, zresztą podobnie jak w całej Europie, proces tworzenia nazwisk w dzisiejszym rozumieniu rozpoczął się w XII w. i trwa po dziś dzień. Trudno bowiem uznać proces ten za ostatecznie zakończony.

Imię i nazwisko odgrywają w życiu każdego człowieka szczególną rolę. Ich celem jest indywidualizacja i identyfikacja jednostki. Nazwy osobowe należą do dóbr osobistych. Prawo do nazwiska zaliczane jest do podstawowych, a nawet przyrodzonych praw podmiotowych człowieka. Imiona i nazwiska jako dobra osobiste człowieka podlegają ochronie prawnej.

Wzmocniona ochrona prawna nazw osobowych jest uzasadniona nie tylko szczególnym ładunkiem emocjonalnym, jaki im towarzyszy, lecz również funkcjami, jakie pełnią w stosunkach społecznych. Bezpieczeństwo obrotu prawnego wymusza stabilizację imion i nazwisk oraz ochronę przed nieuprawnionym posługiwaniem się nimi przez osoby, którym one prawnie nie przysługują.

W niniejszym opracowaniu zwrócono uwagę na instrumenty prawne służące ochronie imion i nazwisk. Począwszy od cywilnoprawnej ochrony dóbr osobistych, a skończywszy na administracyjnoprawnej ochronie nazwisk historycznych.

Tytułem konkluzji polskie rozwiązania prawne należy uznać za chroniące skutecznie prawo do imienia i nazwiska.

Dr Piotr Ruczkowski

(Wyższa Szkoła Ekonomii i Prawa im. prof.

Edwarda Lipińskiego w Kielcach

Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy Jana

Kochanowskiego w Kielcach)

²⁴ Dz.U. RP z 1919 r. nr 88, poz. 478.

²⁵ Zezwolenie na zmianę nazwiska było udzielane wówczas przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

²⁶ Dz.U. RP z 1929 r. nr 3, poz. 16.

²⁷ Dz.U. RP z 1930 r. nr 89, poz. 702.

²⁸ Wyrok NSA z dnia 2 lutego 1984 r., SA/Kr 1024/83, nie publ.

²⁹ Z. Duniewska, op.cit., s. 84-85.

NOWE OBOWIĄZKI KIEROWNIKA URZĘDU STANU CYWILNEGO WYNIKAJĄCE Z NOWEJ USTAWY O EWIDENCJI LUDNOŚCI I NOWEJ USTAWY O DOWODACH OSOBISTYCH.

Krystyna Gładych

Ustawa z dnia 24 września 2010r. o ewidencji ludności (Dz. U z 2010r. Nr 217, poz.1427)

Ustawa o ewidencji ludności określa: zasady i sposób prowadzenia ewidencji ludności w Rzeczypospolitej Polskiej, zakres i zasady gromadzenia danych w Powszechnym Elektronicznym Systemie Ewidencji Ludności, rejestrach mieszkańców i rejestrach zamieszkania cudzoziemców, zasady i tryb nadawania numeru PESEL, zasady wykonywania obowiązku meldunkowego przez obywateli polskich i cudzoziemców, zasady udostępniania danych z PESEL oraz rejestrów mieszkańców i rejestrów zamieszkania cudzoziemców.

Powyższą ustawą zostaje zmieniona, między innymi, ustawa z dnia 17 października 2008r. o zmianie imienia i nazwiska (Dz. U. z 2008r. Nr 220, poz. 1414).

Ustawa o ewidencji ludności wchodzi w życie z dniem 1 sierpnia 2011r. z tym, że zasady wykonywania obowiązku meldunkowego przez obywateli polskich i cudzoziemców, określone w ustawie obowiązują tylko do dnia 1 stycznia 2014 r. Jakie nowe obowiązki nakłada ustawa o ewidencji ludności na kierownika urzędu stanu cywilnego?

Zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 1-4 ww. ustawy kierownik urzędu stanu cywilnego będzie dokonywał rejestracji danych w rejestrze PESEL, i tak:

1. Kierownik urzędu stanu cywilnego właściwy do sporządzenia aktu urodzenia i dokonywania w nim zmian będzie dokonywał rejestracji w rejestrze PESEL, następujących danych (zgodnie z art. 8 pkt 1-11, 14 i 15):

- nazwisko i imię (imiona),
- nazwisko rodowe,
- imiona i nazwiska rodowe rodziców,
- data urodzenia,
- miejsce urodzenia,
- kraj urodzenia,
- stan cywilny,

- numer aktu urodzenia i oznaczenie urzędu stanu cywilnego, w którym ten akt został sporządzony,

- płeć,
- numer PESEL,
- obywatelstwo albo status bezpaństwowca,
- adres i data zameldowania na pobyt stały,
- kraj miejsca zamieszkania.

Tu od razu nasuwa się pytanie, skąd kierownik usc. ma znać numer PESEL skoro najpierw sporządza akt urodzenia, a dopiero później występuje o nadanie tego numeru. Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku rejestracji adresu zameldowania dziecka na pobyt stały.

Jeżeli dziecko urodziło się w Polsce - obywatelstwo dziecka wpisane jest do „Zgłoszenia urodzenia noworodka” wystawionego przez szpital, jeżeli dziecko urodziło się za granicą, taką informacją kierownik usc. nie będzie dysponował.

Gdyby przyjąć, że w pierwszej kolejności do rejestru PESEL podaje się dane zawarte w akcie urodzenia, następnie występuje się o nadanie numeru PESEL, a po jego otrzymaniu zajmuje się zameldowaniem dziecka, to prozę policzyć ile razy kierownik usc. rejestruje dane tej samej osoby. Jeżeli w taki sposób będzie prowadzona rejestracja danych np. w Module Obsługi Użytkownika Końcowego, będzie ona wymagała co najmniej dwukrotnego wpisania tych samych danych, nie licząc obowiązku przekazania danych statystycznych do GUS. Z art. 10 ust. 1 pkt 1 wynika, że wszystkie dane będą wpisywane do rejestru PESEL w trakcie kolejnych czynności pełnego procesu rejestracji urodzenia dziecka.

Kraj urodzenia może być podany na podstawie oświadczenia osoby, której dotyczy - złożonego przed organem gminy właściwym do zameldowania na pobyt stały lub do złożenia wniosku o nadanie numeru PESEL (art. 12 ust.1). Zapis art. 12 ust. 1 nie dotyczy kierownika usc., ponieważ w polskim akcie urodzenia,

dziecka urodzonego za granicą, w rubryce miejsce urodzenia, w nawiasie wpisuje się kraj urodzenia.

2. Kierownik urzędu stanu cywilnego właściwy do sporządzenia aktu małżeństwa i dokonywania w nim zmian podaje następujące dane (zgodnie z art. 8 pkt. 1, 7, 12 i 13):

- nazwisko i imię (imiona),
- stan cywilny,
- imię i nazwisko rodowe oraz numer PESEL małżonka, jeżeli został mu nadany,
- data zawarcia związku małżeńskiego, numer aktu małżeństwa i oznaczenie, urzędu stanu cywilnego, w którym ten akt został sporządzony, data rozwiązania związku małżeńskiego, data unieważnienia małżeństwa, data stwierdzenia nieistnienia małżeństwa oraz oznaczenie sądu i sygnatura akt, data zgonu małżonka albo data znalezienia jego zwłok, numer aktu zgonu i oznaczenie urzędu stanu cywilnego, w którym ten akt został sporządzony.

Numery PESEL nupturientów kierownicy usc. rejestrują w trakcie sporządzania zapewnienia w celu przekazania danych statystycznych do GUS, ponieważ karta DN-1 wymaga tych danych. Będzie możliwe wpisanie ich do rejestru PESEL ale tylko wówczas, gdy małżeństwo będzie zawierane w kraju.

Dane dot. zgonu współmałżonka nie są zawarte w akcie małżeństwa tylko pod aktem w formie przypisków. Przypiski nie stanowią integralnej części aktu i podają jedynie informację o innych aktach stanu cywilnego osób, które zawarły małżeństwo. Będą to więc dane niepochozące z aktu małżeństwa ale źródło ich jest na tyle wiarygodne, że wystarczy aby wpisać te dane do rejestru PESEL.

3. Kierownik urzędu stanu cywilnego właściwy do sporządzenia aktu zgonu i dokonywania w nim zmian podaje następujące dane (zgodnie z art. 8 pkt. 7, 13, 17, 19 i 26):

- stan cywilny,
- data zawarcia związku małżeńskiego, data rozwiązania małżeństwa, unieważnienia małżeństwa lub stwierdzenia nieistnienia małżeństwa, data zgonu małżonka lub znalezienia jego zwłok, numer aktu lub sygnatura akt, oznaczenie usc. lub sądu,
- data wymeldowania z pobytu stałego,
- data wymeldowania z pobytu czasowego,
- data zgonu albo data znalezienia zwłok, numer aktu zgonu i oznaczenie urzędu stanu cywilnego, w którym ten akt został sporządzony.

Podstawą sporządzenia aktu zgonu jest karta zgonu wystawiona przez lekarza, który stwierdził zgon. Jeżeli okoliczności zgonu były przedmiotem postępowania przeprowadzonego przez organ państwowy, akt zgonu sporządza się na podstawie pisemnego zgłoszenia dokonanego przez ten organ (art. 68 proac).

Powyższe dokumenty zawierają wyłącznie dane osoby zmarłej, a jej stan cywilny przyjmuje się na oświadczenie osoby zgłaszającej zgon, podobnie jak ewentualne dane współmałżonka.

Wydaje się, że wymienienie w punkcie 3 art.10 ust.1. danych o małżeństwie osoby zmarłej opisanych w punkcie 13 art. 8. jako danych rejestrowanych w PESEL w trakcie sporządzania aktu zgonu będzie zapisem martwym, ponieważ wspomniane dane będzie wpisywał do rejestru PESEL kierownik usc. przechowujący akt małżeństwa.

4. Kierownik urzędu stanu cywilnego, który wydał decyzję o zmianie imienia i nazwiska podaje następujące dane (zgodnie z art. 8 pkt 1 i 2):

- nazwisko i imię (imiona),
- nazwisko rodowe.

Na kierownika urzędu stanu cywilnego sporządzającego akt urodzenia w stosunku do urodzonych na terytorium RP dzieci obywateli polskich zamieszkujących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i dzieci cudzoziemców zamieszkujących na terenie RP o uregulowanym pobycie (art. 17 ust. 1 i art. 7 ust. 1 pkt 1 i 3) ustawa nakłada obowiązek występowania o nadanie numeru PESEL. Kierownik usc. przechowujący akt urodzenia będzie występował o zmianę numeru PESEL z powodu sprostowania daty urodzenia czy zmiany płci (art. 17 ust. 3 pkt 1).

Na kierownika usc. ciąży też obowiązek powiadamianie osoby o nadaniu lub zmianie numeru PESEL (art. 21).

Na dokonanie czynności rejestracji danych w rejestrze PESEL ustawodawca ustalił krótki czas; rejestracja ma być dokonana niezwłocznie, przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 18 lipca 2002r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. Nr 144, poz. 1204 z późn. zm).

W przypadku braku bezpośredniego dostępu do rejestrów spowodowanego przyczynami niezależnymi od organu; rejestracji dokonuje się nie później niż w terminie 2 dni roboczych od dnia, w którym powstał obowiązek ich rejestracji (art. 10 ust. 4). Jeżeli środki komunikacji elektronicznej będą nadal niedostępne, kierownik usc. będzie musiał dokonać rejestracji w formie pisemnej w terminie nie dłuższym niż 4 dni robocze (art. 10 ust. 5).

Powyższa ustawa nakłada na kierownika usc. zajmowanie się meldunkami noworodków urodzonych w Polsce i osób zmarłych, mających miejsce zameldowania w Polsce. Na podstawie art. 29 ustawy kierownik usc. miejsca sporządzenia aktu urodzenia dziecka w Polsce z obywateli polskich zamieszkałych na terytorium RP będzie dokonywał zameldowania dziecka na pobyt stały. Zameldowanie następuje z dniem sporządzenia aktu urodzenia w miejscu stałego albo czasowego pobytu rodziców albo tego z rodziców, u którego dziecko faktycznie przebywa. Na tę okoliczność kierownik usc. będzie wydawał zaświadczenie o zameldowaniu na pobyt stały (art.32 ust. 1).

Zgłoszenie zgonu dokonane zgodnie z ustawą z dnia 29 września 1986r. Prawo o aktach stanu cywilnego (tekst jednolity – Dz. U z 2004r., Nr 161, poz. 1688), zastępuje wymeldowanie osoby zmarłej z miejsca pobytu stałego i czasowego (art.38).

[Ustawa z dnia 17 października 2008r. o zmianie imienia i nazwiska \(Dz. U z 2008r. Nr 220, poz. 1414\)](#)

Na podstawie art. 66 ustawy z dnia 24 września 2010r. (Dz. U z 2010r. Nr 217, poz. 1427) nowe brzmienie otrzymuje art. 11 ust. 6: Jeżeli dokument, o którym jest mowa w ust. 5 nie zawiera numeru PESEL, wnioskodawca przedstawia również powiadomienie o nadaniu numeru PESEL, o którym jest mowa w ustawie z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (Dz. U. Nr 217, poz.

1427)”. Artykuł ten różni się od obecnie obowiązującego tylko podstawą prawną (ustawa z dnia 10 kwietnia 1974r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych – Dz. U z 2006r. Nr 139 z późn. zm.) oraz art. 13 ust. 2 i 3.

Decyzja, o której jest mowa w ust. 1 pkt 1, może być przekazywana przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej lub na informatycznych nośnikach danych, w formie dokumentu elektronicznego.

„Przekazanie informacji do organów, o których mowa w ust. 1 pkt 2-4, następuje przez rejestrację danych o zmianie imienia i nazwiska w rejestrze PESEL na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 września 2010r. o ewidencji ludności”.

W obecnie obowiązujących przepisach kierownik usc. powiadamia ewidencję ludności miejsca zamieszkania osób (art. 13 ust. 2) oraz ministra właściwego do spraw wewnętrznych, który prowadzi ewidencję PESEL, jeżeli wnioskodawca nigdy nie miał miejsca pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

[Ustawa z dnia 6 sierpnia 2010 r. o dowodach osobistych \(Dz. U z 2010r. Nr 167, poz. 1131\)](#)

Ustawa z dnia 6 sierpnia 2010 r. o dowodach osobistych określa osoby uprawnione do posiadania dowodu osobistego, zakres danych zawartych dowodzie osobistym, zasady funkcjonowania warstwy elektronicznej dowodu osobistego, zasady wydawania dowodu osobistego, zasady wymiany i unieważnienia dowodu osobistego, zakres danych gromadzonych w Rejestrze Dowodów Osobistych oraz zasady prowadzenia tego rejestru, zasady postępowania z dokumentacją związaną z dowodami osobistymi, zasady udostępniania danych gromadzonych w Rejestrze Dowodów Osobistych, kompetencje ministra właściwego do spraw wewnętrznych, wojewodów, organów gmin oraz konsulów Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie wydawania dowodów osobistych.

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2011r. Ustawą o dowodach osobistych zostaje zmieniona między innymi ustawa z dnia 14 czerwca 1960r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity – Dz. U 2000r. Nr 98, poz. 1071 z późn.zm.) oraz ustawa z dnia 16 listopada 2006r. o opłacie skarbowej (Dz. U z 2006r. Nr 225, poz. 1635 z późn.zm.). Artykuł 12 ustawy określa co zawiera warstwa graficzna dowodu osobistego:

1. dane dotyczące osoby:
 - nazwisko,
 - imię imiona,
 - nazwisko rodowe,
 - imiona rodziców,
 - datę i miejsce urodzenia,
 - płeć,
 - wizerunek twarzy,
 - numer PESEL,
 - obywatelstwo;
2. dane dotyczące dowodu osobistego:
 - serię i numer dowodu osobistego,
 - datę wydania,
 - datę ważności,
 - oznaczenie organu wydającego dowód osobisty.

Powyższe dane nie zawierają adresu zameldowania.

W dowodzie osobistym znajduje się też podpis jego posiadacza (art. 13 ust. 1 pkt 2). Nie posiadają podpisu posiadacza dowody osobiste wydane osobom ubezwłasnowolnionym całkowicie lub częściowo prawomocnym orzeczeniem sądu oraz dowody osobiste wydane osobom małoletnim nie posiadającym pełnej zdolności do czynności prawnych (art. 19 ust. 3).

Artykuł 89 ust. 1 ustawy zawiera następujący zapis: „Adres miejsca zameldowania zamieszczony w dowodzie osobistym wydanym na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 kwietnia 1974r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy nie potwierdza adresu miejsca zameldowania”.

Tu od razu nasuwa się pytanie: na podstawie jakiego dokumentu kierownik urzędu stanu cywilnego na ustalić czy jest właściwy do dokonania czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego, takich, między innymi, jak: wydanie zaświadczenia do zawarcia związku małżeńskiego w formie wyznaniowej, zaświadczenia do zawarcia związku małżeńskiego za granicą czy wpisanie zagranicznego aktu stanu cywilnego do polskich ksiąg stanu cywilnego skoro dowód osobisty chociaż miejsce zameldowania ma wpisane to należy to traktować jakby go nie zawierał.

Można przy rozpatrywaniu wniosku o dokonanie czynności z zakresu rejestracji każdorazowo sprawdzać w rejestrze PESEL miejsce zameldowania wnioskodawcy ale to przy tak ogromnej pracy nałożonej na kierownika usc. i sieci łączności takiej jaka jest – jest trudne do wykonania – przynajmniej w początkowej fazie obowiązywania ustawy. Ponieważ sprawa właściwości miejscowej

jest też sprawą sądów przyjrzałam się jak sądy warszawskie obecnie sprawdzają czy są właściwe do zajęcia się pozwami stron. Okazało się, że warszawskie sądy w ogóle nie sprawdzają żadnych dokumentów; jaki adres zameldowania powód wpisze, taki przyjmują w chwili składania pozwu. Można też przyjąć zasadę, że o tym czy urząd stanu cywilnego jest właściwy do zajęcia się sprawą będzie świadczył adres zameldowania na podaniu. Sprawa jest sprawą otwartą i bardzo chciałabym poznać stanowisko kierowników usc., może mają Państwo jakieś inne propozycje. Mamy jeszcze trochę czasu do dnia wejścia w życie ustawy o dowodach osobistych więc możemy się zastanawiać, bo jak ustawa już wejdzie w życie to musimy wiedzieć, jak postępować.

[Ustawa z dnia 14 czerwca 1960r. Kodeks postępowania administracyjnego \(tekst jednolity - Dz. U z 2000r. Nr 98, poz. 1071 z późn.zm.\)](#)

Na podstawie art. 81 ustawy z dnia 6 sierpnia 2010r. o dowodach osobistych, nowe brzmienie otrzymują artykuły: 54 § 2, 107 § 1, 124§ 1, 217 § 4, 238 § 1.

Nowe brzmienie artykułów: 54 § 2, 107 § 1, 124 § 1 nie zawierają zmiany merytorycznej treści artykułów dotychczasowych, mają jedynie dodany zapis, że jeżeli dokumenty, o których jest mowa w tych artykułach (wezwania, decyzje, postanowienia), mają zostać wydane w formie dokumentu elektronicznego, powinny być opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu lub podpisem osobistym.

Artykuł 217 (dotyczy wydawania zaświadczeń), w § 4 też mówi o podpisie elektronicznym lub podpisie osobistym, jeżeli osoba zażąda wydania zaświadczenia w formie dokumentu elektronicznego.

Artykuł 238 § 1 (zawiadomienie o sposobie załatwienia skargi), merytorycznie nie uległ zmianie, dodany jest jedynie zapis, że jeżeli zawiadomienie zostało sporządzone w formie dokumentu elektronicznego, powinno zawierać bezpieczny podpis elektroniczny weryfikowany za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu lub podpis osobisty.

[Ustawa z dnia 16 listopada 2006r. o opłacie skarbowej \(Dz. U z 2006r. Nr 225, poz. 1635 z późn. zm\)](#)

Na podstawie art. 87 ustawy z dnia 6 sierpnia 2010r. nowe brzmienie otrzymał

załącznik do ustawy w części II w kolumnie 2 ust. 2 o treści:

„Pełny odpis przetworzonych danych osobowych ze zbiorów meldunkowych, zbioru PESEL oraz Rejestru Dowodów Osobistych”.

Obecny zapis załącznika do ustawy w części II w kolumnie 2 ust. 2 dotyczy tego samego uregulowania, to jest pełnego odpisu przetworzonych danych osobowych ze zbiorów meldunkowych, zbioru PESEL oraz ewidencji wydanych i unieważnionych dowodów osobistych. Zmieniło się tylko nazewnictwo zbiorów. Opłata skarbową pozostała bez zmian i wynosi 17 zł.

Analizując nowe przepisy prawne, które zobowiązują kierowników usc. do podawania danych, którymi nie dysponują w akcie, wielokrotne „wchodzenie” do rejestru PESEL przy podawaniu danych tej samej osoby, przejęcie części obowiązków ewidencji ludności, uważam że dobrze by było aby kierownicy usc. podjęli rozmowy z burmistrzami i prezydentami miast aby przesunąć część pracowników ewidencji ludności do urzędów stanu cywilnego.

Pomysł włączenia zagadnień ewidencji ludności do urzędów stanu cywilnego nie jest pomysłem nowym. Takie rozważania ówczesne Ministerstwo Spraw Wewnętrznych prowadziło już w latach 1988-1989r. Miało to tylko inaczej wyglądać. Komórki ewidencji ludności wraz z pracownikami i etatami miały być włączone do urzędów stanu cywilnego. Zrobiono szczegółowe analizy zagadnień z zakresu rejestracji stanu cywilnego i obciążeń pracą z tego tytułu kierowników usc. Na ich podstawie Ministerstwo doszło jednak do wniosku, że kierownik usc. ma tak dużo obowiązków (a nie wydawano w usc. decyzji o zmianie imion i nazwisk, nie sporządzano testamentów alograficznych, nie uznawano zagranicznych orzeczeń rozwodowych (Bruksela II i IIA), nie uznawano orzeczeń sądowych w trybie kpc, także dużo mniej było transkrypcji), że powinien się skupić na rejestracji stanu cywilnego, pogłębiać wiedzę w tym zakresie, a nie zostać obciążony dodatkowymi zagadnieniami, które nie są związane z rejestracją stanu cywilnego. Były to bowiem takie czasy kiedy Ministerstwo dbało o „swoich” kierowników usc., a tzw. kontrole to w praktyce były instruktaże; stosowana wykładnia prawa była jednolita w całym kraju oparta wyłącznie na przepisach prawa.

Krystyna Gładych

RECENZJA KSIĄŻKI WOJCIECH M. HRYNICKI - „NADAWANIE ORAZ ZMIANA IMION I NAZWISK. KOMENTARZ”

■ Przemysław Wypych

Prawo imion i nazwisk nieczęsto staje się przedmiotem uwagi naszego współczesnego piśmiennictwa prawniczego, z tym większym więc zainteresowaniem powitać wypada wydaną końcem ubiegłego roku pracę Wojciecha M. Hrynickiego „Nadawanie oraz zmiana imion i nazwisk. Komentarz”. Odnotować należy już na wstępie, iż tak sformułowany tytuł publikacji, opartej na pracy doktorskiej Autora „Imię i nazwisko człowieka jako element statusu prawnego obywatela. Studium administracyjnoprawne”, może być mylący, książka ta nie jest bowiem komentarzem w znaczeniu opracowania składającego się z ciągu uwag, i wyjaśnień do kolejnych przepisów konkretnego aktu prawnego, a zatem o układzie zdeterminowanym jego budową (jak przykładowo w przypadku pracy Alicji Czajkowskiej „Zmiana imion i nazwisk – geneza, komentarz, orzecznictwo, wzory decyzji”), ale monograficznym ujęciem problematyki nadawania i zmiany imion oraz wyboru i zmiany nazwisk w prawie polskim, czyli zagadnień regulowanych przede wszystkim w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym, Prawie o aktach stanu cywilnego oraz ustawie o zmianie imienia i nazwiska. Tok wykładu prezentowanych zagadnień nie jest zatem osadzony na systematyce wymienionych ustaw, ale wynika z przyjętego przez Autora rzeczowego układu analizowanej materii.

Praca podzielona jest na siedem rozdziałów. Pierwszy, o charakterze historyczno-definitywnym, przedstawia w skrócie historię prawnych regulacji nadawania i zmiany imion i nazwisk, obowiązujących w naszym kraju od II Rzeczypospolitej po czasy współczesne, oraz omawia charakterystykę imienia i nazwiska, ze wskazaniem na funkcje tych oznaczeń osobowych, ich przynależność do stanu cywilnego człowieka, prawny obowiązek ich posiadania, a wreszcie na przynależność nazwiska do kategorii dóbr osobistych człowieka. Kolejne dwa rozdziały poświęcone są nadawaniu imion. Pierwszy z nich obejmuje w swej przeważającej części analizę przewidzianych w art. 50 ust. 1 Prawa o aktach stanu cywilnego przypadków odmowy przyjęcia przez kierownika urzędu stanu cywilnego oświadczenia o wyborze dla dziecka imienia, czyli kwestie imion ośmieszających, nieprzyzwoitych, zdrobniałych, niepozwalających odróżnić płci człowieka jak też zagadnienie dopuszczalnej liczby imion. To szczególnie interesująca część omawianej publikacji, zwłaszcza wobec licznych odniesień do orzecznictwa sądów administracyjnych, a także judykatury niemieckiej. Dopełnienie tej problematyki przynosi drugi z wymienionych rozdziałów, w którym Autor analizuje zagadnienia związane z innymi niż określone w przepisie art. 50 ust.

1 Prawa o aktach stanu cywilnego, a stwierdzonymi przez siebie w praktyce orzecznictwej organów administracji, ograniczeniami w dopuszczalności nadawania imion. Autor krytycznie ocenia stosowanie w praktyce wszelkiego rodzaju wykazów (rejestrów, spisów, słowników) imion, za kontrowersyjne uznaje też stosowanie się przez kierowników urzędu stanu cywilnego do – w znacznym stopniu jego zdaniem restrykcyjnych – opinii Rady Języka Polskiego, jak i innych podmiotów (instytutów polonistycznych), podkreślając ich pomocniczy li tylko, pozanormatywny i niewiążący charakter. W kontekście ograniczeń swobody nadawania imion omówione zostają też zagadnienia neologizmów imiennych (czyli wyrazów nowo utworzonych lub takich, które nie występowały dotąd w charakterze imienia), imion zawierających litery „x”, „v” i „q” oraz imion obcych i obcojęzycznych. Upatrując w art. 50 ust. 1 Prawa o aktach stanu cywilnego jedyne normatywne wyznaczniki granic swobody nadania imienia w polskim systemie prawa administracyjnego, Autor aprobatywnie wypowiada się w kwestii dopuszczalności nadawania wszystkich wymienionych powyżej rodzajów imion, i z tak określonej, „liberalnej” rzec można pozycje zdecydowanie negatywnie ocenia istniejącą praktykę orzecznictwą: „Obecna praktyka organów administracji publicznej,

oparta na szeroko stosowanych w administracji publicznej „Zaleceniach (...)”, zakazująca stosowania imion obcych, nieprzyswojonych przez język polski, musi i powinna zostać poddana gruntownej krytyce”. Rozdział czwarty prezentuje w kolejnych punktach analizę wyboru nazwiska dla dzieci, wyboru nazwiska małżonka oraz wyboru nazwiska przy przysposobieniu. Materialnoprawne kwestie administracyjnej zmiany imienia i nazwiska, ze szczególnym uwzględnieniem

ważnych powodów jako przesłanki zmiany imienia i nazwiska, przedstawione zostały w rozdziale piątym. Ciekawą konkluzją Autora w tym zakresie jest uznanie za zbyt liczne przykładowego wyliczenia w ustawie ważnych powodów uzasadniających zmianę imienia lub nazwiska: dowodzi on, że norma uprawniająca do zmiany imienia lub nazwiska „z ważnych powodów” jest dość szeroka, by pominąć jej uszczegóławianie zastosowanym wyliczeniem, które prowadzi jego zdaniem do niepotrzebnych sporów.

Kolejny rozdział poświęcony jest zagadnieniom proceduralnym, przy czym jego tytuł: „Postępowanie administracyjne w sprawie nadawania lub zmiany imienia i nazwiska” nie został najszcześliwiej zredagowany, mylnie sugeruje bowiem istnienie – nieznanego obowiązującemu obecnie prawu – administracyjnej procedury nadania nazwiska,

gdy tymczasem w istocie mowa w nim wyłącznie o administracyjnych postępowaniach: o nadanie imienia (na podstawie przepisów art. 50 ust. 1 i 2 Prawa o aktach stanu cywilnego) oraz o zmianę imienia lub nazwiska (na pod-

Jakkolwiek ramy niniejszej notki, o informacyjnym przede wszystkim charakterze, nie pozwalają na szersze merytoryczne ustosunkowanie się do zaprezentowanych w pracy poglądów Autora, wśród których znajdują się i takie, z którymi zdaniem niżej podpisanego zgodzić się dość trudno, należy na zakończenie stwierdzić, że omawiana praca (...) stanowi interesujący wkład w literaturę przedmiotu, a zarazem głos w dyskusji na temat modelu kształtowania imiennych oznaczeń osobowych w prawie polskim.

stawie ustawy z 17 października 2008 roku o zmianie imienia i nazwiska). Zwłaszcza w zakresie drugiego ze wskazanych postępowań uwagi Autora mają niestety dość ogólną naturę, ze szkodą dla wagi i wnikliwości przemysła. Nadto uwagę swą poświęcił Autor zagadnieniu proceduralnych ram dodania drugiego imienia, rozważając czy powinno ono dokonywać się na podstawie przepisów o administracyjnej zmianie imienia, czy też na podstawie przepisów regulujących uzupełnienie aktu stanu cywilnego. Końcowy rozdział publikacji omawia „Przypadki szczególne nadawania oraz zmiany imion i nazwisk”, a mianowicie nadawanie tych oznaczeń osobowych dzieciom nieznanym rodziców, zmianę imienia dziecka na podstawie art. 51 Prawa o aktach stanu cywilnego, zmianę imienia i nazwiska w kontekście możliwości zmiany tożsamości płciowej

oraz w kontekście związków jednopłciowych, a także zawiera rozważania w kwestii, czy instytucja świadka koronnego przewiduje zmianę imienia i nazwiska czy też polega wyłącznie na zmianie dokumentów na zawierające inne personalia.

W końcowej części publikacji znajdujemy wybór powoływanych w pracy wyroków sądów administracyjnych oraz Sądu Najwyższego oraz teksty wskazanych na wstępie niniejszej notki ustaw, a także

ustawy o języku polskim oraz ustawy o zmianie imion i nazwisk z 1956 roku, przy czym niektóre z tych aktów przedstawione są w wyborze przepisów.

Jakkolwiek ramy niniejszej notki, o informacyjnym przede wszystkim charakterze, nie pozwalają na szersze merytoryczne ustosunkowanie się do zaprezentowanych w pracy poglądów Autora, wśród których znajdują się i takie, z którymi zdaniem niżej podpisanego zgodzić się dość trudno, należy na zakończenie stwierdzić, że omawiana praca tak w swym doborze tematyki i układzie jej prezentacji, jak i w jasno artykułowanych zapatrzywaniach Autora co do oceny istniejącej praktyki orzeczniczej, stanowi interesujący wkład w literaturę przedmiotu, a zarazem głos w dyskusji na temat modelu kształtowania imiennych oznaczeń osobowych w prawie polskim.

Przemysław Wypych

CO TO BĘDZIE? ZMOKU WSZĘDZIE!

■ Władysław Penar

Przyszły stan prawny

Od połowy 2011 roku będą obowiązywały dwie nowe ustawy: od 1 lipca ustawa z 6 sierpnia 2010 r. o dowodach osobistych (Dz. U. 2010 r., nr 167, poz. 1131), a od 1 sierpnia ustawa z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (Dz. U. 2010, nr 217, poz. 1427). Ustawy zasadniczo zmienią procesy zasilania rejestrów osobowych, mechanizmy wymiany informacji pomiędzy kluczowymi dla spraw obywatelskich rejestrami oraz zakres podmiotowy i przedmiotowy gromadzonych danych w rejestrze PESEL. Rejestracji danych z aktów stanu cywilnego będzie dokonywał w rejestrze PESEL bezpośrednio kierownik usc. jako organ wymieniony w art. 10. ust. 1. W pierwszej kolejności dane będą rejestrowane w centralnej bazie PESEL, a później przekazywane do rejestrów mieszkańców w gminach. Rejestracja wszystkich danych w rejestrze PESEL będzie dokonywana przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej.

O ile nowe obowiązki kierownika usc. w zakresie rejestracji danych zostały dokładnie rozpoznane, to przepisy art. 11 które nakładają na organy, o których mowa w art.10.ust. 1, obowiązek weryfikacji danych zawartych w rejestrze PESEL wydadają się o wiele

trudniejsze do realizacji. Kierownik usc. ma obowiązek sprawdzenia danych zawartych w rejestrze PESEL w oparciu o posiadane dokumenty i ustalony stan faktyczny. Jeżeli stwierdzi niezgodność danych zawartych w rejestrze PESEL (np. niewłaściwie zapisany numer aktu stanu cywilnego), usuwa tę niezgodność. Jeżeli stwierdzi niezgodność danych, a nie jest właściwy do ich poprawienia (np. danych z aktu stanu cywilnego sporządzonego w innym usc. albo danych w dokumentach tożsamości), niezwłocznie powiadamia o tym organ, który na podstawie art. 10 ust. 1 jest właściwy do usunięcia niezgodności. Wniosek składa w formie pisemnej lub w formie dokumentu elektronicznego przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej. Weryfikacja i poprawienie jakości danych gromadzonych w rejestrach państwowych ma wysoki priorytet, ponieważ dane zgromadzone w rejestrze centralnym zawierają błędy wynikające, z wykorzystania przez lata baz pośrednich, zarządzanych przez niezależne od siebie Terenowe Banki Danych w procesie wprowadzania danych do systemu PESEL.

Ustawa przewiduje okres przejściowy, po upływie którego z dniem 1 stycznia 2014 roku

będzie zniesiony obowiązek meldunkowy dla obywateli polskich i cudzoziemców (art. 74. ust.1), nie będą w ogóle gromadzone w rejestrze PESEL dane o zameldowaniu (art. 76.) oraz zlikwidowane zostaną rejestry mieszkańców i cudzoziemców prowadzone w gminach (art. 75). Zgodnie z tą ustawą (art.74. ust.2) nie będzie adresu zameldowania, a ilekroć inny akt prawa będzie odwoływał się do tego pojęcia, to należy przez to rozumieć miejsce zamieszkania w rozumieniu kodeksu cywilnego, który stanowi, że: „miejszem zamieszkania osoby fizycznej jest miejscowość, w której osoba przebywa z zamiarem stałego pobytu”. Aby powiadomić osobę, której dane będą np. sprawdzane w rejestrze PESEL, trzeba będzie przyjąć oświadczenie o miejscu jej zamieszkania.

Bieżąca polityka informacyjna.

Obecnie (I kwartał 2011 roku) ma miejsce cykl spotkań z udziałem przedstawicieli CPI MSWiA oraz Wykonawcy w miastach wojewódzkich z reprezentantami urzędów gmin, odpowiedzialnymi za wdrożenie aplikacji ZMO-KU w swoich urządach. Zamiast spodziewanych wyjaśnień dotyczących wątpliwości szczególnie w kwestiach prawnych i orga-

nizacyjnych ze strony organów nadzoru, czas został wykorzystany przez Wykonawcę do prezentacji aplikacji ZMOKU. Przesłanie prezentacji było jednoznaczne: wchodzące od 1 lipca zmiany przepisów są tak rewolucyjne, a zarazem trudne w realizacji, że osoby wdrażające i użytkujące system zwłaszcza w dużych USC będą miały spore problemy, a na pomoc dotychczasowych dostawców aplikacji dla Ewidencji Ludności i USC urzędy nie mogą liczyć, bo firmy nie opracują na czas nowych wersji oprogramowania (tzn. aplikacji alternatywnych wobec ZMOKU).

Jakie jest zatem panaceum na przyszłe kłopoty gmin? Odpowiedzi udziela pismo z dnia 22 grudnia 2010 roku skierowane przez spółkę Sygnity do wszystkich prezydentów, burmistrzów i wójtów w Polsce z ofertą na własne Aplikacje - alternatywne do wytworzonego przez siebie ZMOKU.

W piśmie wskazano, że moduły ZMOKU dla ewidencji ludności i dla USC nie będą realizować wszystkich zadań dotychczas wykonywanych przez gminy i dlatego warto zaopatrzyć się w aplikacje alternatywne autorstwa Sygnity (SEL i USC), które będą miały pełną funkcjonalność i będą w przeciwieństwie do aplikacji alternatywnych pozostałych 16 producentów „zintegrowane z instalacją opracowaną (przez siebie) na zlecenie MSWiA na rzecz gmin”. Z pisma wynika, że cena zakupu podstawowych licencji jest bardzo atrakcyjna, natomiast koszt utrzymania aplikacji w przyszłości zostanie określony w odpowiedniej umowie. Pojawia się wątpliwość czy wykonawca, który produkuje na zamówienie CPI oprogramowania ZMOKU dla gmin, powinien być jednocześnie komercyjnym dostawcą aplikacji alternatywnych wobec ZMOKU i oferować je gminom ?

Kompendium dostępnej wiedzy z przebiegu realizacji projektów PESEL2 i PL.ID.

Prace na przebudowę rejestrów centralnych w Polsce rozpoczęto od projektu zlecenia Studium Wykonalności¹ „Przebudowa i integracja systemu rejestrów państwowych” realizowanego przez DRR MSWiA w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego WKP na lata 2004-2006 nazwanego potem PESEL2. Do końca 2007 roku czterokrotnie zmieniano kierownika projektu PESEL2. Kolejne aneksy o dofinansowanie projektu ograniczały zarówno zakres jak i budżet projektu, który z 200 mln zł skurczył się do 31 mln zł. W rezultacie nie wykorzystano większej części unijnej dotacji. W grudniu 2007 roku odnotowano dwuletnie opóźnienie projektu. Plan naprawczy² zakładał m.in. przeniesienie do Projektu PL.ID następujących działań: „modernizację gminnych systemów informatycznych”, „modyfikację oprogramowania 16 producentów dotychczas eksploatowanego w gminach” oraz „nowelizację prawa w niezbędnym zakresie i przygotowanie propozycji zmian prawnych”. W 2007 roku zainicjowano w ramach Planu Informatyzacji Państwa na lata 2007-2010 projekt „PL.ID - polska ID karta”. Budżet projektu wyniósł 370 mln zł - 66 mln przeznaczono na doradztwo dla całego portfela projektów prowadzonych przez CPI. W październiku 2008 roku przedstawiono do społecznych konsultacji projekt roboczy ustawy o ewidencji ludności, która miała obowiązywać od stycznia 2011 roku. Na początku 2010 roku zlecono za ponad 30 mln zł spółce Sygnity budowę i wdrożenie Zintegrowanego

¹ PESEL2. Przebudowa i integracja systemu rejestrów państwowych (skrótowy opis na podstawie Studium Wykonalności projektu). wersja 1.0, data publikacji: 2006.05.05 <http://www.pestel2.mswia.gov.pl/dat/przebudowa-i-integracja-systemu-rejestrów-panstwowych-opis.pdf>

² PESEL2 - Stan realizacji projektu, Komisja Administracji i Spraw Wewnętrznych Sejmu RP, Warszawa, 11.06.2008 r.

Modułu Obsługi Końcowego Użytkownika (ZMOKU) - dedykowanego do zasilania rejestrów państwowych przez organy gmin. Oprogramowanie będzie instalowane bezpłatnie we wszystkich gminach.

Od początku roku 2011³ zaplanowano wydawanie e-dowodów oraz uruchomienie usług uwierzytelniania obywateli. W dniu 19 lipca 2010 roku poprawką do projektu nowej ustawy o ewidencji ludności przesunięto termin wprowadzenia nowych dowodów biometrycznych z 1 stycznia 2010 roku na 1 lipca 2011 roku. Odnotowano półroczne opóźnienie projektu PL.ID. Zmieniono dyrektora Centrum Projektów Informatycznych MSWiA powołanego w lutym 2008 roku w związku ze zmianą sposobu zarządzania projektami istotnymi dla informatyzacji Państwa. Do stycznia 2011 roku nie zostały opublikowane założenia do zapowiadanej nowelizacji ustawy prawo o aktach stanu cywilnego. Brak synchronizacji z pracami legislacyjnymi dotyczącymi rejestrów państwowych spowodował wykreślenie z projektu ustawy o ewidencji ludności zapisu „... rejestrów centralnych gromadzących dane dotyczące rejestracji stanu cywilnego...” (art. 10. ust. 3 projektu ustawy według druku sejmowego nr 1371 z 17 listopada 2008 r.). Nie podjęto próby zdefiniowania rejestru centralnego gromadzącego dane dotyczące rejestracji stanu cywilnego – w szczególności prowadzonego w systemie teleinformatycznym. Brak takiego przepisu w latach 2004-2007 był jedną z przyczyn niepowodzenia projektu PESEL2, a w ramach projektu PL.ID wstrzymuje zbudowanie Centralnego Rejestru Aktów Stanu Cywilnego (CRASC).

Rozpoczęcie wdrożenia ZMOKU przesunięto z miesiąca luty na miesiąc kwiecień 2011 roku.

Władysław Penar
TECHNIKA IT

³ Informacja na stronie CPI MSWiA, styczeń 2011 r., <http://cpi.mswia.gov.pl/portals/cpi/38/195/>

NOWA USTAWA O EWIDENCJI LUDNOŚCI - NOWE OBOWIĄZKI DLA KIEROWNIKÓW USC

■ Sylwia Kotecka

Sylwia Kotecka - Doktor nauk prawnych, adiunkt w Centrum Badań Problemów Prawnych i Ekonomicznych Komunikacji Elektronicznej (CBKE) na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego. Specjalizuje się w tematyce informatyzacji podmiotów publicznych.

Ewidencja ludności

Ustawa z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (Dz. U. Nr 217, poz. 1427) wejdzie w życie dnia 1 sierpnia 2011 r. Ustawa określa m. in. zakres i zasady rejestracji danych gromadzonych w Powszechnym Elektronicznym Systemie Ewidencji Ludności (PESEL), rejestrach mieszkańców i rejestrach zamieszkania cudzoziemców. Zgodnie z art. 2 ustawy, ewidencja ludności polega na rejestracji określonych w ustawie podstawowych danych identyfikujących tożsamość oraz status administracyjno-prawny osób fizycznych. Ewidencja ludności prowadzona jest w formie elektronicznej w rejestrze PESEL, w rejestrach mieszkańców oraz rejestrach zamieszkania cudzoziemców, przy czym te ostatnie mogą być prowadzone w formie kartoteecznej. Rejestr PESEL jest centralnym zbiorem danych prowadzonym przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

Ustawa o informatyzacji i wymiana informacji drogą elektroniczną

Dla kierowników urzędów stanu cywilnego istotne jest brzmienie art. 10 nowej ustawy o ewidencji ludności, bowiem także oni dokonywać będą rejestracji danych w rejestrze PESEL. Ustawa ta wpisuje się w postanowienia ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. Nr 64, poz. 565 z późn. zm.; dalej: ustawa o informa-

tyzacji). Podmiotami publicznymi objętymi zakresem podmiotowym ustawy o informatyzacji są: organy administracji rządowej, organy kontroli państwowej i ochrony prawa, sądy, jednostki organizacyjne prokuratury, jednostki samorządu terytorialnego i ich organy, jednostki budżetowe i samorządowe zakłady budżetowe, fundusze celowe, samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Narodowy

np. rejestr PESEL). Podmiot prowadzący rejestr publiczny zapewnia podmiotowi publicznemu albo podmiotowi niebędącemu podmiotem publicznym, realizującym zadania publiczne na podstawie odrębnych przepisów albo na skutek powierzenia lub zlecenia przez podmiot publiczny ich realizacji, nieodpłatny dostęp do danych zgromadzonych w prowadzonym rejestrze, w zakresie niezbędnym do realizacji tych zadań. Dane, o których mowa, powinny być udostępniane za pomocą środków

Dla kierowników urzędów stanu cywilnego istotne jest brzmienie art. 10 nowej ustawy o ewidencji ludności, bowiem także oni dokonywać będą rejestracji danych w rejestrze PESEL.

Fundusz Zdrowia, państwowe lub samorządowe osoby prawne utworzone na podstawie odrębnych ustaw w celu realizacji zadań publicznych.

Na podstawie art. 14 ustawy o informatyzacji podmiot publiczny prowadzący rejestr publiczny jest obowiązany prowadzić ten rejestr w sposób zapewniający spełnianie minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych w przypadku, gdy ten rejestr działa przy użyciu systemów teleinformatycznych oraz zgodnie z minimalnymi wymaganiami dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w formie elektronicznej. Podmiot publiczny ma obowiązek umożliwić dostarczenie informacji do tego rejestru oraz udostępnianie informacji z tego rejestru drogą elektroniczną w przypadku, gdy ten rejestr działa przy użyciu systemów teleinformatycznych (jak

komunikacji elektronicznej i mogą być wykorzystane wyłącznie do realizacji zadań publicznych. Środkami komunikacji elektronicznej w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. Nr 144, poz. 1204, z późn. zm.) są rozwiązania techniczne, w tym urządzenia teleinformatyczne i współpracujące z nimi narzędzia programowe, umożliwiające indywidualne porozumiewanie się na odległość przy wykorzystaniu transmisji danych między systemami teleinformatycznymi, a w szczególności poczta elektroniczna.

Wskazać także należy, że ustawa o informatyzacji, obok obowiązku udostępniania danych znajdujących się w rejestrach publicznych, w art. 16 nakłada na podmioty publiczne obowiązki wymiany informacji drogą elektroniczną. Zgodnie

z brzmieniem powołanego przepisu podmiot publiczny, organizując przetwarzanie danych w systemie teleinformatycznym, jest obowiązany zapewnić możliwość przekazywania danych również w postaci elektronicznej przez wymianę dokumentów elektronicznych związanych z załatwianiem spraw należących do jego zakresu działania, wykorzystując informatyczne nośniki danych lub środki komunikacji elektronicznej. Podmiot publiczny jest obowiązany prowadzić wymianę informacji w postaci elektronicznej; z wykorzystaniem systemów teleinformatycznych, spełniających minimalne wymagania dla systemów teleinformatycznych oraz zgodnie z minimalnymi wymaganiami dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej.

Rejestracja danych w rejestrze PESEL przez kierowników usc

Na gruncie ustawy o ewidencji ludności rejestracji danych w rejestrze PESEL dokonuje kierownik urzędu stanu cywilnego: właściwy do sporządzenia aktu urodzenia i dokonywania w nim zmian, właściwy do sporządzenia aktu małżeństwa i dokonywania w nim zmian, właściwy do sporządzenia aktu zgonu i dokonywania w nim zmian oraz ten, który wydał decyzję o zmianie imienia i nazwiska.

Kierownik urzędu stanu cywilnego właściwy do sporządzenia aktu urodzenia i dokonywania w nim zmian dokonuje rejestracji danych w rejestrze PESEL w zakresie następujących danych: 1) nazwisko i imię (imiona); 2) nazwisko rodowe; 3) imiona i nazwiska rodowe rodziców; 4) data urodzenia; 5) miejsce urodzenia; 6) kraj urodzenia; 7) stan cywilny; 8) numer aktu urodzenia

i oznaczenie urzędu stanu cywilnego, w którym ten akt został sporządzony; 9) płeć; 10) numer PESEL; 11) obywatelstwo albo status bezpaństwowca; 12) adres i data zameldowania na pobyt stały; 13) kraj miejsca zamieszkania.

Kierownik urzędu stanu cywilnego właściwy do sporządzenia aktu małżeństwa i dokonywania w nim zmian dokonuje rejestracji danych w rejestrze PESEL w zakresie takich danych, jak: 1) nazwisko i imię (imiona); 2) stan cywilny; 3) imię i nazwisko rodowe oraz numer PESEL małżonka, jeżeli został mu nadany; 4) data zawarcia związku małżeńskiego, numer aktu małżeństwa i oznaczenie urzędu stanu cywilnego, w którym ten akt został sporządzony, data rozwiązania związku małżeńskiego, sygnatura akt i oznaczenie sądu, który

warcia związku małżeńskiego, numer aktu małżeństwa i oznaczenie urzędu stanu cywilnego, w którym ten akt został sporządzony, data rozwiązania związku małżeńskiego, sygnatura akt i oznaczenie sądu, który rozwiązał małżeństwo, sygnatura akt i oznaczenie sądu, który ustalił nieistnienie małżeństwa, sygnatura akt i oznaczenie sądu, który unieważnił małżeństwo, data zgonu małżonka albo data znalezienia jego zwłok, numer jego aktu zgonu i oznaczenie urzędu stanu cywilnego, w którym ten akt został sporządzony; 3) data wymeldowania z miejsca pobytu stałego; 4) data wymeldowania z miejsca pobytu czasowego; 5) data zgonu albo data znalezienia zwłok, numer aktu zgonu i oznaczenie urzędu stanu cywilnego, w którym ten akt został sporządzony.

Kierownik urzędu stanu cywilnego, który wydał decyzję o zmianie imienia i nazwiska dokonuje rejestracji danych w rejestrze PESEL w zakresie danych, jak nazwisko i imię (imiona) oraz nazwisko rodowe.

Kierownicy urzędów stanu cywilnego dokonują rejestracji danych niezwłocznie, przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, w rozumieniu ustawy o świadczeniu usług

drogą elektroniczną. Dodać należy, że także przekazywanie danych poprzez elektroniczną Platformę Usług Administracji Publicznej (ePUAP), dostępną pod adresem <http://epuap.gov.pl/wps/portal/> będzie spełniać wymogi stawiane przez definicję legalną środków komunikacji elektronicznej. W przypadku braku bezpośredniego dostępu do rejestrów spowodowanego przyczynami niezależnymi od organu rejestracji dokonać należy nie później niż w terminie 2 dni roboczych od dnia, w którym powstał obowiązek

rozwiązał małżeństwo, sygnatura akt i oznaczenie sądu, który ustalił nieistnienie małżeństwa, sygnatura akt i oznaczenie sądu, który unieważnił małżeństwo, data zgonu małżonka albo data znalezienia jego zwłok, numer jego aktu zgonu i oznaczenie urzędu stanu cywilnego, w którym ten akt został sporządzony.

Kierownik urzędu stanu cywilnego właściwy do sporządzenia aktu zgonu i dokonywania w nim zmian dokonuje rejestracji danych w rejestrze PESEL w zakresie następujących danych: 1) stan cywilny; 2) data za-

ich rejestracji. W przypadku braku możliwości przekazania danych we wskazany sposób kierownik urzędu stanu cywilnego przekaże dane w formie pisemnej w celu ich rejestracji w terminie nie dłuższym niż 4 dni robocze od dnia, w którym powstał obowiązek ich rejestracji.

Przy rejestracji zmiany wymienionych danych należy podać datę ich zmiany oraz oznaczenie organu lub sądu, z którego działania wynika dokonana zmiana. Dotychczasowych danych nie usuwa się z rejestru, z wyłączeniem danych wymienionych w art. 8 pkt 22 i 23 ustawy o ewidencji ludności, czyli serii, numeru i daty ważności ostatniego wydanego dowodu osobistego obywatela polskiego oraz oznaczenia organu wydającego dokument, jak również serii, numeru i daty ważności ostatniego wydanego paszportu obywatela polskiego.

Sprawdzanie danych

Ustawa o ewidencji ludności i dowodach osobistych przewiduje także procedurę sprawdzającą - w oparciu o posiadane dokumenty i ustalenia stanu faktycznego - poprawność danych znajdujących się w rejestrach PESEL oraz mieszkańców. Wniosek o sprawdzenie danych zawartych w tych rejestrach składa się w formie pisemnej lub w formie dokumentu elektronicznego, przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, na zasadach określonych w ustawie o informatyzacji. W stosunku do osób nieposiadających zdolności do czynności prawnych wniosek o sprawdzenie danych składa przedstawiciel ustawowy lub opiekun prawny. O sposobie załatwienia sprawy zawiadamia się osobę, której dane były sprawdzane.

Przepisy art. 20a ustawy o informatyzacji regulują sposób identyfikacji osób składających podania czy wnioski do podmiotów publicznych. Identyfikacja użytkownika systemów teleinformatycznych udostępnianych przez podmioty publiczne następuje przez zastosowanie kwalifikowanego certyfikatu przy

zachowaniu zasad przewidzianych w ustawie z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (Dz. U. Nr 130, poz. 1450, z późn. zm.), lub profilu zaufanego ePUAP. Podmiot publiczny, który używa do realizacji zadań publicznych systemów teleinformatycznych, może umożliwiać użytkownikom identyfikację w tym systemie przez zastosowanie innych technologii, chyba że przepisy odrębne przewidują obowiązek dokonania czynności w siedzibie podmiotu publicznego. Na Ministra właściwego do spraw informatyzacji nałożono obowiązek określenia, w drodze rozporządzenia: 1) szczegółowych warunków organizacyjnych i technicznych, które powinien spełniać system teleinformatyczny służący do wydania certyfikatu oraz stosowania technologii, o których mowa powyżej; 2) zasad potwierdzania, przedłużania ważności, wykorzystania i unieważniania profilu zaufanego ePUAP, w tym: a) podmioty upoważnione do potwierdzania, przedłużania i unieważniania profilu zaufanego ePUAP, b) okres ważności profilu zaufanego ePUAP, c) zawartość profilu zaufanego ePUAP, d) przypadki, w których nie dokonuje się potwierdzenia profilu zaufanego ePUAP, e) przypadki, w których profil zaufany ePUAP traci ważność, f) warunki składania podpisu potwierdzonego profilem zaufanym ePUAP, g) warunki przechowywania oraz archiwizowania dokumentów i danych bezpośrednio związanych z potwierdzeniem profilu zaufanego ePUAP, h) wzory wniosku o potwierdzenie, przedłużenie i unieważnienie profilu zaufanego ePUAP. W chwili przygotowywania niniejszego opracowania Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji nie wydał rozporządzenia.

Ustawa o informatyzacji stanowi także, że podpis potwierdzony profilem zaufanym ePUAP wywołuje skutki prawne, jeżeli został utworzony lub złożony w okresie ważności tego profilu. Dane w postaci elektronicznej opatrzone podpisem potwier-

dzonym profilem zaufanym ePUAP są równoważne pod względem skutków prawnych dokumentowi opatrzonemu podpisem własnoręcznym, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej. Nie można odmówić ważności i skuteczności podpisowi potwierdzonemu profilem zaufanym ePUAP tylko na tej podstawie, że istnieje w postaci elektronicznej lub zmianie uległy dane inne niż służące do potwierdzenia profilu zaufanego. W dalszym ciągu dysponujemy tylko projektami rozporządzeń regulujących elektroniczną Platformę Usług Administracji Publicznej.

Kierownik urzędu stanu cywilnego, który stwierdzi niezgodność danych zawartych w rejestrze PESEL lub w rejestrze mieszkańców z posiadanymi dokumentami lub ze stanem faktycznym, musi te niezgodności usunąć. Kierownik urzędu stanu cywilnego, który stwierdzi niezgodność danych, a nie jest właściwy do ich usunięcia, niezwłocznie powiadamia o tym organ, który na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy o ewidencji ludności jest właściwy do rejestracji tych danych, w celu usunięcia niezgodności.

W art. 14 ustawy o ewidencji ludności znajduje się delegacja dla ministra właściwego do spraw wewnętrznych, do wydania rozporządzenia określającego tryb i terminy przekazywania danych pomiędzy rejestrem PESEL, a rejestrami centralnymi. Niestety w chwili przygotowywania niniejszego opracowania rozporządzenie nie zostało wydane.

Podsumowanie

Obecnie nie jest jasne, w jaki sposób i za pomocą jakich narzędzi kierownicy urzędów stanu cywilnego będą dokonywać rejestracji danych w rejestrze PESEL, nie wydano bowiem kilku kluczowych aktów wykonawczych - do ustawy o informatyzacji oraz ustawy o ewidencji ludności. Tematykę tę będziemy jednak poruszać w kolejnych numerach biuletynu „Technika i USC”.

Sylwia Kotecka

UZNAWANIE ORZECZEŃ ROZWODOWYCH SĄDÓW ZAGRANICZNYCH W ŚWIETLE KPA.

Cieszy nas fakt, że Pani Iwona Basior – Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego m.st. Warszawy była uprzejma wyrazić swoje zdanie na temat naszego artykułu zamieszczonego w Biuletynie „Technika i USC” numer 3/2010.

Jak każdy wypowiadający się na łamach tego Biuletynu, zawarłyśmy w opublikowanym materiale naszą ocenę dość złożonego tematu w kontekście procedury postępowania administracyjnego przez kierownika usc. od momentu wpływu do organu wniosku o uznanie zagranicznego orzeczenia rozwodowego i naniesienie wzmianki dodatkowej w stosownym akcie małżeństwa. A więc naszym zamiarem było wskazanie już w tytule, jaką rolę pełnią przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego przy rozpatrywaniu powyższych spraw.

Spotkałyśmy się z pozytywnym oddźwiękiem, iż podjęliśmy tak trudną tematykę oraz zrozumieniem naszej intencji, ze strony licznych kierowników urzędów stanu cywilnego.

Wiadomym jest, że w sprawach, w których tryb postępowania nie został określony w Kodeksie postępowania cywilnego, Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym, czy też w Prawie o aktach stanu

cywilnego, zastosowanie mają przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, a w szczególności ustalenia, kto jest stroną postępowania, dot. wezwań, doręczeń, terminów itd. Posłużmy się przykładem: jeżeli wnioskodawca prześle pocztą wniosek oraz niepełne dokumenty wymagane art. 1147 Kpc – to w jakim trybie kierownik usc. powinien wezwać go do ich uzupełnienia? Dalej – terminy załatwienia sprawy określone w Kpa wiążą kierownika usc., a zatem kierownik usc. po otrzymaniu wniosku wraz z wymaganymi dokumentami winien go załatwić niezwłocznie....., decyzja o odmowie dokonania czynności winna odpowiadać wymogom określonym w Kpa, itd. itd.....

Sugestie Pani Kierownik zawarte w tezie pierwszej i trzeciej polemiki nie znajdują uzasadnienia, bowiem wskazałyśmy w sposób jednoznaczny w naszym artykule, że do oceny przesłanek uznania wyroku sądu zagranicznego w sprawach rozwodowych zastosowanie mają przepisy Kodeksu postępowania cywilnego (art. 1145 – 1149) i że kierownik usc. musi samodzielnie dokonywać oceny czy dane orzeczenie jest skuteczne na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej czy też uznać

brak jego skuteczności wobec stwierdzenia wystąpienia przesłanek ujemnych. Natomiast uważamy, że czynności po wpłynięciu sprawy do organu, podejmowane przez kierownika usc. reguluje Kodeks postępowania administracyjnego.

Jak z powyższego wynika, należy rozpatrując temat, mieć na względzie Kodeks postępowania cywilnego – a zatem przesłanki i ich ocenę oraz Kodeks postępowania administracyjnego regulujący procedurę postępowania.

Jak zaznaczyłyśmy na wstępie, ograniczyłyśmy się w naszym artykule do zasygnalizowania tylko niektórych aspektów, stąd też wspomniany przez Panią Kierownik USC art. 7 ust. 2 Prawa o aktach stanu cywilnego nie był przedmiotem naszej analizy, a jest to niewątpliwie ciekawy temat. Zachęcamy zatem Panią Kierownik USC do podzielenia się swoimi uwagami w tym zakresie na łamach Biuletynu.

Każda dyskusja, rzeczowa polemika czy opracowana opinia jest naszym zdaniem wskazana i na pewno będzie pomocna w pracy kierowników urzędów stanu cywilnego.

Ewa MACIAK

Halina OKULEWICZ

mk
design
www.mkde.pl

ŁAŃCUCHY USC TACKI NA OBRĄCZKI INSYGNIA SAMORZĄDOWE

Firma MK DESIGN oferuje

odznaki kierownika Urzędu Stanu Cywilnego zaprojektowane zgodnie z rozporządzeniem MSWiA / z dnia 16.09.1999r. / wykonane z mosiądzu srebrzonego, stali szlachetnej lub srebra. Na życzenie projekty indywidualne.

Atrakcyjne ceny!

www.mkde.pl

tel. 0501 144 627 e-mail: mkde@mkde.pl

Dr Piotr Kasprzyk

Katedra Prawa Cywilnego
Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II
Lublin

Słowacja

W Republice Słowackiej do prowadzenia rejestracji stanu cywilnego uprawniony jest urzędnik stanu cywilnego, ewentualnie jego zastępca powołany przez wójta lub burmistrza (*starosta*)¹. Istniejący podział administracyjny w Republice Słowacji to *kraj* - odpowiednik województwa w Polsce, *okres* - odpowiednik powiatu w Polsce (bez znaczenia samorządowego), *miasto* - tak jak w Polsce, *obec* - jak wynika z definicji dla potrzeb administracji samorządowej, odpowiednik gminy w Polsce. Na czele kraju stoi *predseda*, na czele okresu - brak jednostek samorządowych, na czele miasta lub okresu - *starosta*, na czele miasta - *primator* (w odróżnieniu od Czech, gdzie *primator* stoi tylko na czele dużych miast). Starosta jest na poziomie gminy lub dzielnicy miasta². Jeżeli urzędnik stanu cywilnego lub jego zastępca nie mogą wykonywać zadań związanych z prowadzeniem akt stanu cywilnego, to gmina/miasto podejmuje środki niezbędne w celu zapewnienia należytego funkcjonowania administracji państwowej w tym sektorze³.

¹ Zob. § 8 pkt. 1 ustawy Rady Narodowej Republiki Słowackiej z 27 maja 1994 r. - o aktach stanu cywilnego (*Zákon Národnej Rady Slovenskej Republiky o matrikách*), Zbierka zákonov 154/1994.

² Akta stanu cywilnego (*matriky*) prowadzą urzędy stanu cywilnego (*matričné úrady*). Obwody, jakie obsługują urzędy stanu cywilnego, na Słowacji określa Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z 10 grudnia 2001 r. - o ustanowieniu obwodów urzędów stanu cywilnego (*Vyhľadka Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, ktorou sa ustanovujú územné obvody matričných úradov*), Zbierka zákonov 529/2001. Obwody te to miasta, dzielnice miejskie (*obvody*) i gminy

³ Zob. § 8 pkt. 5 ustawy Rady Narodowej Republiki Słowackiej o aktach stanu cywilnego...

Urzędnikiem stanu cywilnego może zostać osoba fizyczna, która jest obywatelem Republiki Słowackiej, jest pełnoletnia, niekarana, udokumentowała umiejętność prowadzenia akt stanu cywilnego zaliczonym egzaminem i złożyła na ręce wójta/burmistrza przysięgę⁴. Z uwagi na wagę dokonywanych czynności urzędnik stanu cywilnego jest zobowiązany do podnoszenia swoich kwalifikacji poprzez systematyczne kursy dokształcające organizowane przez ministerstwo.

Czechy

Podobnie w Republice Czeskiej urzędnikiem stanu cywilnego (*matrikářem*) może zostać osoba posiadająca obywatelstwo czeskie, która jest zatrudniona w urzędzie gminy⁵, a w mieście stołecznym Praga jest pracownikiem urzędu miasta. Ponadto osoba ubiegająca się o to stanowisko powinna wykazać się wiedzą i umiejętnościami koniecznym do jego zajmowania. Przygotowanie fachowe jest potwierdzone świadectwem złożonego z wynikiem pozytywnym egzaminu⁶. Urzędnik stanu cywilnego w Republice Czeskiej - podobnie jak w Polsce - posiada status funkcjonariusza publicznego⁷.

⁴ Zob. § 3 ust. 3 ustawy Rady Narodowej Republiki Słowackiej z 6 listopada 2003 r. - o wykonywaniu pracy w interesie publicznym (*o výkone práce vo verejnom záujme*), Zbierka zákonov nr 552/2003.

⁵ Zob. § 9 pkt. 1 ustawy z dnia 2 sierpnia 2000 r. - o aktach stany cywilnego, imionach i nazwiskach i zmianie innych niektórych ustaw związanych (*o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů*), Sbirka zákonů 301/2000.

⁶ Zob. § 21 ustawy z dnia 13 czerwca 2002 r. - o urzędnikach terytorialnych jednostek samorządowych i innych ustaw szczególnych (*o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů*), Sbirka zákonů 312/2002.

⁷ Zob. § 9 pkt. 1 ustawy z dnia 2 sierpnia 2000 r. - o aktach stany cywilnego... (*Matrikář a tajem-*

Niemcy

W Niemczech na poziomie federalnym obowiązuje ustawa z dnia 8 sierpnia 1957 roku o stanie cywilnym - *Personenstandsgesetz* (PStG)⁸. Rejestracja stanu cywilnego, podobnie jak w Polsce, jako zadanie z zakresu administracji państwowej przekazane jest jako zadanie zlecone gminom⁹. Tak więc na samorządach spoczywa obowiązek powołania odpowiedniej liczby urzędników stanu cywilnego. Ponieważ w Niemczech landy odpowiadają za realizację ustaw, nie ma jednakowych regulacji w tym zakresie na terenie całego kraju. Warunki i procedury powołania na urzędnika stanu cywilnego - podobnie jak się to dzieje w Austrii - regulują przepisy partykularne poszczególnych landów¹⁰. W niemieckiej ustawie o stanie cywilnym zastrzeżono, że na urzędnika stanu cywilnego może być powołana jedynie osoba, która ma obywatelstwo niemieckie i która nadaje się na ten urząd pod względem wykształcenia i cech osobowości. W prawie niemieckim w przeciwieństwie do prawa polskiego

nik matričního úřadu mají při výkonu matriční činnosti postavení veřejného činitele).

⁸ BGBl. I.S. 1125 (dalej w tekście PStG). Po 25 latach starań o reformę władze federalne dopiero 19 lutego 2007 roku przeforsowały ustawę o reformie prawa o aktach stanu cywilnego, która ostatecznie weszła w życie 1 stycznia 2009 r. Federalny Dziennik Ustaw (*Bundesgesetzblatt -BGBl I, nr 5/2007 s. 122*). Zob. także Rozporządzenie wykonawcze do ustawy o stanie cywilnym z 25 lutego 1977 r. - *Verordnung zur Ausführung des Personenstandsgesetzes* (BGBl. I s. 377); Instrukcję dla urzędników stanu cywilnego i organów nadzoru - *Dienstausweisung für Standesbeamten und Ihre Aufsichtsbehörden* (dalej w tekście DA) wydaną przez Federalne Ministerstwo Spraw Wewnętrznych na podstawie upoważnienia § 70 PStG.

⁹ Zob. § 51 PStG.

¹⁰ Zob. delegacja ustawowa zawarta jest § 70a ust 1 nr 1 PStG. W 16 niemieckich landach wydano bardzo różne przepisy.

burmistrz (wójt, prezydent miasta) nie jest automatycznie urzędnikiem stanu cywilnego. Nie jest również z racji pełnionego urzędu automatycznie uprawniony do odbierania oświadczeń woli o wstąpieniu w związek małżeński. Może to czynić jedynie wówczas, gdy zostanie powołany na urzędnika stanu cywilnego. Powołanie może być ograniczone do niektórych aspektów rejestracji i zadań urzędnika, a więc np. jedynie do przyjmowania oświadczeń od narzeczonych. Powołanie na urzędnika stanu cywilnego odbywa się w formie szczególnego aktu prawnego potwierzonego aktem powołania na dany okręg urzędu stanu cywilnego. Każda gmina jest przyporządkowana do okręgu urzędu stanu cywilnego¹¹. W każdym okręgu powinien być powołany urzędnik stanu cywilnego i przynajmniej jeden zastępca. Powołanie należy odróżnić od nawiązania stosunku służbowego z gminą, jednakże powoływane są zazwyczaj osoby pozostające już w stosunku służbowym z gminą¹². Podobnie jak i w innych krajach w Niemczech większość landów wymaga zaliczenia egzaminu dla urzędników wyższego szczebla służby cywilnej sektora pozatechnicznego, jednakże w niektórych landach wystarcza wykształcenie na urzędnika średniego szczebla lub porównywalne.

Na uwagę zasługuje jako pozytywny aspekt pozycji prawnej urzędnika stanu cywilnego w prawie niemieckim jego merytoryczna niezależność od przełożonego, czyli pracodawcy¹³. Rozróżnia się nadzór służbowy, merytoryczny i prawny. Nadzór służbowy sprawuje przełożony, który powołuje urzędnika, dotyczy to jednak tylko tej części jego obowiązków, która wynika z prawa pracy. Nie jest on jednak uprawniony do dokonywania czynności urzędowych, będących w kompetencjach urzędnika stanu cywilnego, nie może ich przekazywać

osobom trzecim, ani też otwierać korespondencji urzędnika¹⁴. Nadzór nad pracą merytoryczną i prowadzeniem urzędu sprawują urzędy właściwe wg prawa poszczególnych landów. Prowadzą go Niższy Urząd Nadzoru na poziomie starostw powiatowych i urzędów miejskich w miastach na prawach powiatu, Wyższy Urząd Nadzoru na poziomie tzw. okręgów regencyjnych oraz Najwyższy Urząd Nadzoru, czyli landowe ministerstwa spraw wewnętrznych. Natomiast postępowanie sądowe w tym przedmiocie jest nazywane nadzorem prawnym czyli urzędnik uprawniony do rejestracji ma w postępowaniu sądowym z zakresu rejestracji stanu cywilnego status urzędu bezpośrednio podporządkowanego sądowi¹⁵. Podobnie jak i w innych krajach urzędnik stanu cywilnego powinien brać udział w kursach dokształcających.

Austria

W Austrii stosując niemieckie prawo o aktach stanu cywilnego utworzono urzędy stanu cywilnego, a w miejsce ksiąg kościelnych pojawiły się rejestry państwowe. Przejęcie z modyfikacjami niemieckich przepisów z zakresu prawa o aktach stanu cywilnego pozwoliło funkcjonować austriackim urzędom stanu cywilnego przez kolejne 40 lat do 1 stycznia 1984 roku, gdy nowe prawo o aktach stanu cywilnego¹⁶ umieściło ostatecznie urząd stanu cywilnego w strukturze administracji samorządowej. Rejestracji stanu cywilnego - podobnie jak w Polsce - dokonują, jeśli ustawa nie stanowi inaczej, organy gminy w ramach zadań zleconych. Organem gminy jest burmistrz, organem związku gmin jest przewodniczący związku gmin (tj. burmistrz gminy wiodącej). Tak więc burmistrz i przewodniczący związku gmin są tzw. „zwyczajowymi urzędnikami stanu cywilnego”¹⁷. W praktyce jednak rejestracji stanu cywilnego dokonują urzędnicy gminni, bez formalnego aktu powołania, posiadający odpowiednią

wiedzę zawodową udokumentowaną zdaniem egzaminu i uzyskaniem świadectwa zgodnie z przepisami danego kraju związkowego. Większość austriackich krajów związkowych wydało przepisy odnośnie kształcenia i egzaminowania urzędników stanu cywilnego. Z racji na umieszczenie urzędu stanu cywilnego w strukturze gminy urzędnik stanu cywilnego jest organem administracji samorządowej. Urzędnik stanu cywilnego wykonując swoje zadania musi być zatrudniony na podstawie mianowania (urzędnik służby cywilnej) lub stosunku pracy w gminie¹⁸. Urzędnik rozpoczyna pracę po przekazaniu mu do wykonywania spraw z zakresu rejestracji stanu cywilnego. Nie wyklucza się sytuacji, że będzie to część obowiązków powierzonych urzędnikowi stanu cywilnego w danym urzędzie. Okres urzędowania kończy się wraz z przejściem na emeryturę, rozwiązaniem stosunku pracy lub zakończeniem sprawowania funkcji burmistrza. W większości urzędnicy stanu cywilnego należą do grupy średnich urzędników wyspecjalizowanych, gdzie warunkiem jest jedynie ukończenie szkoły średniej z egzaminem dojrzałości. W pojedynczych przypadkach zdarzają się również wyżsi urzędnicy i prawnicy. W mniejszych gminach spotyka się również urzędników średniego szczebla. Regularną kontrolę merytoryczną nad pracą urzędników stanu cywilnego sprawują nadrzędne organy administracji, tj. okręgowe urzędy administracji (*Bezirksverwaltungsbehörden*) i gubernatorzy (*Landeshauptleute*) krajów związkowych. Mogą żądać informacji o każdej sprawie będącej w toku i o sposobie jej załatwienia oraz kontrolować na miejscu pracę urzędnika. Poza tym urzędnik podporządkowany jest służbowo burmistrzowi lub przewodniczącemu związku gmin¹⁹. Kontrola nad pracą urzędników stanu cywilnego sprawowana jest przez nadrzędne organy administracji. Wskutek ścisłego rozdziału wymiaru sprawiedliwości od administracji sądy i prokuratura nie mają żadnego wpływu na urzędy. Nadzór merytoryczny nad USC sprawują okręgowe urzędy administracji i gubernatorzy krajów związkowych.

¹¹ Zob. § 52 PStG. Dla Berlina istnieją regulacje szczególne, zgodnie z którymi wszystkie dzielnice są automatycznie okręgami urzędów stanu cywilnego, jednak w 2001 r. kilka dzielnic zostało połączonych w jeden okręg stanu cywilnego.

¹² H. Weideler, *Status und Stellung des Standesbeamten in der Bundesrepublik Deutschland, w: Standesbeamte und Standesamt in Europa, Stellung des Standesbeamten – Standesamt und neue Medien - Namensrecht in der Praxis*, t. 9, *Schriften zum deutschen und ausländischen Familienrecht und Staatsangehörigkeitsrecht*, Frankfurt am Main – Berlin 2001, s. 14.

¹³ Zob. § 45 PStG; nr 31 DA.

¹⁴ Zob. § 22 ust. 1, 2 DA.

¹⁵ Por. w tym zakresie § 45 ust. 1, § 47 ust. 2, § 48 ust. 2, § 49 PStG oraz nr 14, 41 i 149 DA.

¹⁶ Ustawa z dnia 19 stycznia 1983 roku o stanie cywilnym – Bundesgesetz vom 19. Jänner 1983 über die Regelung der Personenstandsangelegenheiten einschließlich des Matrikenwesens (Personenstandsgesetz – PStG). BGBl. nr 60/1983.

¹⁷ Pojęcie urzędnika stanu cywilnego używane jest zarówno w odniesieniu do organu gminy, jak i osoby ten organ reprezentującej.

¹⁸ H. Schlacher, *Status und Stellung des Standesbeamten in Österreich w: Standesbeamte und Standesamt in Europa, Stellung des Standesbeamten ...*, s. 33.

¹⁹ R. Stadko, *Der österreichische Standesbeamte, w: Festschrift 50 Jahre Fachverband ...*, s. 141.

Włochy

Podobnie jak w Polsce czy w Niemczech rejestracja stanu cywilnego we Włoszech stanowi zadanie zlecone gminom²⁰. W ustawie o aktach stanu cywilnego z 9 lipca 1939 r. znolizowanej w 2000 roku²¹ stwierdzono, że burmistrz (wójt, prezydent miasta) jako przedstawiciel rządu jest jednocześnie urzędnikiem stanu cywilnego. Zadania urzędnika stanu cywilnego może zlecać bez ograniczeń czasowych innym urzędnikom gminy, którzy ukończyli odpowiednie szkolenia na podstawie rozporządzenia ministra spraw wewnętrznych. Szkolenia te uregulowane są rozporządzeniem ministra spraw wewnętrznych i przeprowadzanie we współpracy ze stowarzyszeniami urzędników komunalnych i narodowym stowarzyszeniem urzędników stanu cywilnego. Powołania na urzędnika stanu cywilnego dokonuje burmistrz. O powołaniu powiadamiany jest prefekt. Powołanie obowiązuje do momentu odwołania przez burmistrza. W przypadku ważnych powodów każdy urzędnik gminy może zostać mianowany urzędnikiem stanu cywilnego, w tym także naczelniczy, członkowie rady gminy lub sekretarz gminy. Ograniczone zadania urzędnika stanu cywilnego, tj. przyjmowanie oświadczeń o zawarciu małżeństwa i w sprawach obywatelstwa, może wykonywać również każda inna osoba, która ma prawo być wybrana jako radny²². Nadzór nad urzędnikami stanu cywilnego mają prefektury i ministerstwo spraw wewnętrznych. Sprawowanie nadzoru przez prefektury i ministerstwo spraw wewnętrznych świadczy o randze przypisywanej urzędnikowi stanu cywilnego i jego miejscu w ramach administracji publicznej. Urzędnik stanu cywilnego podlega, będąc funkcjonariuszem publicznym, przepisom art. 28 Konstytucji o odpowiedzialności służbowej. Zgodnie z tym przepisem urzędnicy państwowi i samorządowi

podlegają karze za działania sprzeczne z prawem na podstawie kodeksu karnego, cywilnego i administracyjnego.

Holandia

Z kolei w Holandii pozycja prawna urzędnika stanu cywilnego określona jest ustawą o urzędnikach państwowych z 1929 r. oraz w przepisach księgi pierwszej kodeksu cywilnego. Na mocy tej ustawy z 1929 r, traktowany on jest tak samo jak inni urzędnicy samorządowi. W prawie holenderskim mamy do czynienia z dwiema kategoriami urzędników stanu cywilnego: zwyczajnym i nadzwyczajnym²³. Pomimo że powołanie (odwołanie) urzędnika stanu cywilnego mieści się w kompetencjach zarządu gminy, urzędnicy ci nie reprezentują gminy, lecz wykonują zadania państwowe i traktowani są jako samodzielny organ administracji²⁴. Interesujące w tym kontekście jest to, że urzędnik stanu cywilnego – podobnie jak urzędnik niemiecki – w zakresie swoich decyzji merytorycznych nie odpowiada przed swoim przełożonym czy innymi urzędnikami gminy, lecz jedynie przed sądem²⁵. Co więcej przy wykonywaniu swoich zadań urzędnicy stanu cywilnego nie są podporządkowani służbowo organom zarządzającym w gminie. Będąc jednak pracownikiem zatrudnionym w urzędzie gminy na podstawie umowy o pracę określającej jego prawa i obowiązki jako urzędnika, może w pewnym zakresie być rozliczany ze swojej pracy, np. w zakresie niedbalstwa, nieporadności, dyskryminującego zachowania czy korupcji²⁶. Samodzielna i niezależna pozycja urzędnika stanu cywilnego znajduje swoje odbicie w fakcie, że składa on przysięgę uczciwego, starannego, lojalnego i zgodnego z przepisami wykonywania swoich obowiązków

przed prezesem sądu (z powodów świątopoglądowych urzędnicy mogą zamiast przysięgi złożyć oświadczenie)²⁷. W zakresie suwerenności urzędnika mieści się również samodzielna odpowiedzialność cywilna i karna. Dlatego ustawodawca przewidział w art. 16b, księga I k.c. możliwość samodzielnego występowania przed organami wymiaru sprawiedliwości bez konieczności powołania adwokata czy pełnomocnika procesowego, jeśli sprawa dotyczy czynności urzędniczych wymienionych w kodeksie cywilnym²⁸.

W każdej gminie musi być co najmniej dwóch lub – za zgodą burmistrza i zarządu gminy – więcej urzędników stanu cywilnego²⁹. Urzędnik stanu cywilnego musi być urzędnikiem w rozumieniu ustawy o samorządzie, natomiast nie musi nim być obywatel holenderski, może nim być także obywatel państwa obcego, co jest pewnym ewenementem w skali europejskiej. Urzędnikami stanu cywilnego mogą zostać jedynie urzędnicy gminni, zatrudnieni w tej samej lub innej gminie, co wyłącza z kręgu potencjalnych kandydatów burmistrza, gdyż nie jest on urzędnikiem gminy. Burmistrz może pełnić funkcję nadzwyczajnego urzędnika stanu cywilnego. Tym samym pozycja prawna nadzwyczajnego urzędnika stanu cywilnego jest prawie taka sama jak urzędnika samorządowego.

Konkludując należy stwierdzić, iż status prawny urzędnika usc. kształtował się przez długie lata. Proces ten nie jest zakończony. Potrzebne są więc dalsze prace zmierzające w kierunku określenia w sposób nie budzący wątpliwości jego pozycji. Przybliżając status urzędników (kierowników urzędów) stanu cywilnego możemy wskazać na wiele podobieństw. We wszystkich przywoływanych tutaj systemach prawnych zwraca się szczególną uwagę na rolę, jaką mają do spełnienia w prawidłowym określeniu stanu cywilnego obywateli. Urzędnicy stanu cywilnego będąc blisko ludzkich spraw dokonują rejestracji zdarzeń wpływających na stan cywilny na poziomie gminy. Pomimo że realizują zadania z zakresu administracji rządowej, posiadają najczęściej status urzędników samorządowych.

Dr Piotr Kasprzyk

²⁰ P. Gullini, *Status und Stellung des Standesbeamten in Italien*, w: w: *Standesbeamte und Standesamt in Europa, Stellung des Standesbeamten ...*, s. 18.

²¹ Od wejścia w życie ustawy, tj. z dniem 30 marca 2000 roku, kompetencje w zakresie nadzoru przeszły z ministerstwa sprawiedliwości na ministerstwo spraw wewnętrznych.

²² P. Gullini, *Status und Stellung des Standesbeamten in Italien*, w: *Standesbeamte und Standesamt in Europa, Stellung des Standesbeamten ...*, s. 19.

²³ T. Nijenkamp, *Status und Stellung des Standesbeamten in den Niederlanden*, w: *Standesbeamte und Standesamt in Europa, Stellung des Standesbeamten ...*, s. 24.

²⁴ Tamże.

²⁵ zawiłych kwestiach związanych z rejestracją stanu cywilnego urzędnik może zwrócić się o opinie komisji doradczej składającej się z przedstawicieli wymiaru sprawiedliwości, prokuratury, nauki, urzędów meldunkowych i stanu cywilnego.

²⁶ Szerzej T. Nijenkamp, *Status und Stellung des Standesbeamten in den Niederlanden*, w: *Standesbeamte und Standesamt in Europa, Stellung des Standesbeamten ...*, s. 29.

²⁷ Tamże, s. 26.

²⁸ Tamże, s. 27.

²⁹ Tamże, s. 25.

UZUPEŁNIANIE TREŚCI AKTU STANU CYWILNEGO

Ewa Maciak, Halina Okulewicz

Uzupełnienie treści aktu stanu cywilnego ma istotne znaczenie zarówno z punktu widzenia obywatela, jak i zasady zupełności systemu rejestracji stanu cywilnego.

Kierownik urzędu stanu cywilnego z tą problematyką ma najczęściej do czynienia, gdy osoby pragną uregulować swoje sprawy spadkowe, zawrzeć małżeństwo, wyrobić dowód osobisty czy paszport bądź ubiegają się o świadczenia emerytalno-rentowe, ubezpieczeniowe itp., a „luki” występujące w aktach stanu cywilnego nie pozwalają im na to, gdyż akt wymaga uzupełnienia.

Na wstępie należy zaznaczyć, że stosując instytucję uzupełnienia treści aktu stanu cywilnego trzeba mieć na uwadze zasadę, że akt stanu cywilnego sporządzony i podpisany przez osoby upoważnione jest aktem zakończonym. Kierownik urzędu stanu cywilnego nie ma prawa dokonywać zmian w treści zakończonych aktów. Do treści takiego aktu nie można nic dopisać ani nic z jego treści wykreślić. Zmiany treści aktu mogą być dokonywane wyłącznie w sposób przewidziany prawem o aktach stanu cywilnego.

Do takich zmian, oprócz np. sprowokowania błędów w akcie, należy zaliczyć niewątpliwie uzupełnienie treści aktu stanu cywilnego. Podstawę do uzupełnienia aktu urodzenia, małżeństwa i zgonu daje art. 36 ustawy z dnia 29 września 1986 roku Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz.U. z 2004 r. Nr 161, poz.1688 z późn.zm.).

Zgodnie z tym przepisem „akt stanu cywilnego niezawierający wszystkich danych, które powinny być w nim zamieszczone, podlega uzupełnieniu”.

Artykuł ten nie określa z jakiego okresu akty stanu cywilnego mogą być uzupełnione. Stąd też należy przyjąć, że uzupełnieniu podlegają akty urodzeń, małżeństw i zgonów sporządzone zarówno przed 1946 rokiem, jak i po tej dacie, znajdujące się w księgach będących

w posiadaniu danego urzędu stanu cywilnego.

Przy rozpatrywaniu spraw o uzupełnienie aktów stanu cywilnego sporządzonych do końca 1945 roku, należy mieć na względzie przepisy w zakresie rejestracji stanu cywilnego obowiązujące na danym terenie w dniu sporządzenia aktu (K.Gonderek, A.Ustowska; Prawo o aktach stanu cywilnego z komentarzem, Wyd.Prawnicze, Warszawa 1991 r.).

W tym czasie bowiem na terenie Polski obowiązywała zarówno wyznaniowa, świecka lub mieszana rejestracja stanu cywilnego, w zależności od tego, do jakiego zaboru uprzednio należały obszary, które weszły w skład Państwa Polskiego po odzyskaniu niepodległości w 1918r.

Ta „mozaika rejestracyjna”, - jak to określił J.Litwin w opracowaniu Prawo o aktach stanu cywilnego, Komentarz. Wyd. Prawnicze, 1961r. str.211 - powodowała, że akty sporządzone przed 1 stycznia 1946 roku pod rządami przepisów dzielnicowych miały za podstawę bardzo różne przepisy prawa, zróżnicowane formy sporządzania aktów, jak również niejednolite schematy wypisywania aktów urodzeń, małżeństw i zgonów.

W owym czasie akty stanu cywilnego często spisywane były odręcznie, opisowo, a nie na schematach rubrykowanych. Jako przykład może posłużyć następujący opisowy akt urodzenia:

„Działo się w mieście dnia 5 kwietnia 1916 roku, o godzinie czwartej po południu. Stał się Edward O. z zawodu krawiec, zamieszkały w, lat czterdzieści mający, w obecności Jana Z. lat trzydzieści i Józefa L. lat czterdzieści pięć, obywateli zamieszkałych w i okazał nam dziecię płci męskiej, oświadczając, iż takowe urodzone jest tu w mieście w dniu 12 marca roku bieżącego z jego małżonki Eweliny z Iksińskich lat trzydzieści dziewięć. Dziecięciu temu na chrzcie Świętym w dniu dzisiejszym przez Ks.....odbyłym, nadane zostały imiona

Antoni-Adam, a rodzicami chrzestnymi byli Akt ten po przeczytaniu przez nas, Stawającego się ojca i świadków podpisany został. Urzędnik Stanu Cywilnego. Proboszcz.....”.

W takich aktach „opisowych” można spotkać wiele braków w zakresie danych. Częstym uchybieniem jest brak w akcie urodzenia nazwiska rodzowego matki dziecka. Zdarza się również, że w akcie urodzenia dziecka wpisane jest jedno imię ojca, podczas gdy z aktu urodzenia ojca i jego aktu małżeństwa wynika, iż miał on dwa imiona. Ponadto z tego okresu w aktach małżeństw często występuje brak nazwiska rodzowego kobiety.

Zaniedbania w zakresie sporządzania aktów, zdaniem J.Litwina, (Komentarz Prawo o aktach stanu cywilnego, Łódź, 1949r. str.87) „były rzeczą codzienną wśród ludności niektórych wyznań, która nie doceniała doniosłości rejestracji stanu cywilnego”. Na marginesie należy dodać, że wina należy również po stronie osób sporządzających akty, które nie dokładały należytej staranności w ich sporządzeniu.

Praktyka wskazuje, że obszerny zakres obowiązujących wówczas przepisów w Polsce i często brak możliwości dotarcia do źródeł ówczesnego prawa, nie pozostaje bez wpływu na obecne zróżnicowanie wydawanych przez kierowników urzędów stanu cywilnego rozstrzygnięć w zakresie uzupełniania aktów stanu cywilnego, sporządzonych przed 1946 rokiem.

Naturalnym jest, że wnioskowanie o uzupełnienie aktów sporządzonych przed 1946 rokiem ma tendencję zanikającą, a sprawy tego typu pojawiają się już raczej sporadycznie. Tym niemniej kierownik urzędu stanu cywilnego otrzymawszy wniosek o uzupełnienie aktu sporządzonego przed 1946 rokiem powinien sprawdzić, jakie przepisy wówczas obowiązywały na jego terenie na dzień sporządzenia aktu i przy rozstrzygnięciu kwestii

uzupełnienia jest zobligowany je uwzględnić. Winien kierować się jednocześnie zasadami obowiązującymi w obecnym prawie o aktach stanu cywilnego.

Z dniem 1 stycznia 1946 roku weszło na całym obszarze Polski jednolite prawo o aktach stanu cywilnego statuujące świecką rejestrację, która obowiązuje do dnia dzisiejszego. Zapoczątkowana ona została dekretem z dnia 25 września 1945 roku Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz.U. Nr 48, poz. 272 ze zm.) i kontynuowana w dekrecie z dnia 8 czerwca 1955 roku – Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz.U. z 1955r. Nr 25, poz.151 ze zm) jak i w obowiązującej obecnie ustawie z dnia 29 września 1986 roku – Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz.U. z 2004 roku Nr 161, poz.1688 ze zm.).

I temu okresowi należy poświęcić więcej uwagi ze względu na to, że właściwie z tym okresem kierownicy urzędu stanu cywilnego mają najczęściej do czynienia przy rozpatrywaniu spraw o uzupełnienie aktów stanu cywilnego.

Art.18 ust.1 obecnie obowiązującego prawa o asc stwierdza, że „akt stanu cywilnego powinien zawierać tylko dane wymagane przez prawo”. Termin „dane wymagane przez prawo”, oznacza, że chodzi tylko o te dane, które konkretny przepis prawa nakazuje wymienić w poszczególnych aktach stanu cywilnego (w akcie urodzenia, małżeństwa, zgonu).

Jak wcześniej wspomniano, uzupełnienie aktu stanu cywilnego dotyczy aktów wcześniej wytworzonych, jak i obecnych. A więc, by kierownik urzędu stanu cywilnego mógł ocenić czy akt stanu cywilnego zawiera tylko dane wymagane przez prawo, winien sięgnąć do przepisów obowiązujących w dacie sporządzenia tego dokumentu. I tak:

dla aktów stanu cywilnego sporządzonych:

- od dnia 1 stycznia 1946 roku do dnia 29 sierpnia 1955r. miarodajne są przepisy w/w dekretu z dnia 25 września 1945r. prawo o aktach stanu cywilnego,
- od dnia 30 sierpnia 1955 r. do końca lutego 1987r. przepisy w/w dekretu z dnia 8 czerwca 1955r. prawo o aktach stanu cywilnego,
- od 1 marca 1987 roku do chwili obecnej w/w ustawa z dnia 29 września 1986 roku - Prawo o aktach stanu cywilnego.

We wszystkich tych aktach prawnych, poszczególnie przepisy taksatywnie wyszcze-

gólniają dane, które mogą być umieszczone w aktach urodzeń, małżeństw i zgonów.

I tak: art.61, art.76, art. 86 dekretu z dnia 25 września 1945 roku oraz art.32, art.50 i art.55 dekretu z 28 czerwca 1955 roku określały odpowiednio, jakie dane powinny się znaleźć w aktach urodzenia, małżeństwa i zgonu.

Prawem zaś określającym aktualnie zakres danych w aktach są: art.40 (dotyczy urodzenia), art.62 (dotyczy małżeństwa) i art.67 (dotyczy zgonu) - ustawy z dnia 29 września 1986 roku Prawo o aktach stanu cywilnego.

Na przykładzie aktu małżeństwa można prześledzić, jakie dane były wymagane w poszczególnych okresach. I tak:

Art.76 dekretu z 1945 r. stwierdzał, że akt małżeństwa zawiera następujące dane:

- 1) imiona i nazwiska osób, wstępujących w związek małżeński, ich zawód i miejsce zamieszkania, miejsce i datę ich urodzenia;
- 2) imiona i nazwiska rodziców i ich miejsce zamieszkania;
- 3) imiona i nazwiska świadków, ich zawód i miejsce zamieszkania;
- 4) stwierdzenie, że osoby wstępujące w związek małżeński złożyły publicznie w obecności urzędnika stanu cywilnego zgodne oświadczenie o wstąpieniu w związek małżeński;
- 5) ewentualne oświadczenie żony o zachowaniu swego nazwiska rodzowego obok nazwiska męża.

W rubrykowanym akcie małżeństwa z omawianego okresu „w rubryce I - brak jest pozycji „stan cywilny”. Była to „niewątpliwie luka”, jak to określił w komentarzu do Prawa o aktach stanu cywilnego J.Litwin (Prawo o aktach stanu cywilnego, Łódź, 1949r. str.190). Jednocześnie wyraził on pogląd, że:

„Jakkolwiek przepis prawa nie wymaga podania nazwiska rodzowego żony w wypadku, jeśli w chwili zawarcia małżeństwa nosi ona nazwisko odmienne, wpisanie nazwiska rodzowego jest nie tylko dopuszczalne, lecz i celowe celem bliższej identyfikacji i nie podpada pod zakaz art.51 ust.1 dekretu z 1945r.”.

W praktyce kierownicy usc. stosowali się do tego stanowiska sporządzając akty małżeństwa, chociaż nie zawsze. Powstaje zatem pytanie czy akt z tamtego okresu – od 1 stycznia 1946r. do 29 sierpnia 1955r. – który nie zawiera określenia stanu cywilnego i nazwiska rodzowego kobiety, może być obecnie uzupełniony o dane dotyczące nazwiska rodzowego kobiety? W naszej ocenie, skoro było

przyzwolenie w tamtym okresie na dokonanie tej czynności, to nic nie stoi na przeszkodzie, aby w przypadku wniosku o uzupełnienie aktu małżeństwa o nazwisko rodowe kobiety zawierającej związek małżeński, podjąć decyzję zgodnie z wolą strony.

Natomiast art.50 ust.1 dekretu z dnia 8 czerwca 1955r. Prawo o aktach stanu cywilnego stwierdza, iż „w akcie małżeństwa wymienia się:

- 1) nazwiska i imiona osób wstępujących w związek małżeński, ich stan cywilny, zawód i miejsce zamieszkania, miejsce i datę ich urodzenia;
- 2) oznaczenie miejsca i daty sporządzenia aktu oraz miejsca i daty zawarcia związku małżeńskiego;
- 3) nazwisko i imię ojca, imię i rodowe nazwisko matki każdej z osób wstępujących w związek małżeński;
- 4) nazwiska i imiona świadków, ich zawód i wiek oraz miejsce ich zamieszkania;
- 5) stwierdzenie, że osoby wstępujące w związek małżeński złożyły publicznie przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego zgodne oświadczenia, że wstępują w związek małżeński;
- 6) na żądanie strony – jej oświadczenie o zachowaniu dotychczasowego nazwiska i dodaniu do niego nazwiska męża”.

Również i w tym przypadku dostrzega się brak wymogu wpisywania w akcie małżeństwa, nazwiska rodzowego kobiety zawierającej związek małżeński. I tu też pojawia się pytanie czy wnioski złożony obecnie o uzupełnienie aktu małżeństwa sporządzonego pod rządami dekretu z 1955r. będzie mógł być załatwiony zgodnie z wolą strony?

Poglądy w tej kwestii są bardzo różne i trzeba przyznać, iż w praktyce spotyka się przypadki uzupełnionych aktów małżeństwa o nazwiska rodowe kobiety.

Na pewno miało na to wpływ przyzwolenie organu nadzorującego rejestrację stanu cywilnego. Chodziło być może o stworzenie możliwości wydawania odpisów aktów małżeństwa zawierających pełne dane małżonków, zgodnie z przepisami ustawy o asc z 1986 roku.

Rozważając tę kwestię, zauważa się obecnie tendencję do odchodzenia od liberalnego podejścia do uzupełniania aktów małżeństw z lat 1955 - 1986 np. o nazwisko rodowe kobiety zawierającej związek małżeński na rzecz stosowania się do zasady uzupełniania tylko tych danych, które wymagał przepis prawa w momencie sporządzania aktu małżeństwa.

Jako przykład może posłużyć sprawa, w której osoba zwróciła się o uzupełnienie aktu małżeństwa z 1977 roku o nazwisko rodowe kobiety, która zawierała związek małżeński.

Uzupełniony akt stanowiłby następnie podstawę do sprostowania aktów urodzenia dzieci, a w konsekwencji ubiegania się o świadczanie z ZUS-u.

Kierownik usc. odmówił uzupełnienia aktu małżeństwa o żądane dane. W uzasadnieniu decyzji wskazał, że w roku 1977 w aktach małżeństw nie było rubryki „nazwisko rodowe” osób zawierających związek małżeński, dlatego też nie może uzupełnić aktu o tę pozycję. Wnioskodawczyni nie godząc się z wydanym rozstrzygnięciem wniosła odwołanie do Wojewody.

Wojewoda w decyzji utrzymującej w mocy decyzję Kierownika usc. wskazał, że „w chwili zawierania małżeństwa i sporządzania aktu małżeństwa obowiązywały przepisy dekretu z dnia 8 czerwca 1955r. - Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz.U.Nr 25, poz.151 z późniejszymi zmianami). Akt małżeństwa Nr..... w dniu.....1977 roku został sporządzony zgodnie z treścią art.50 cyt. dekretu. W szczególności art.50 ust.1 pkt.1 m.in.stanowił: „W akcie małżeństwa wymienia się: nazwiska i imiona osób wstępujących w związek małżeński, ich stan cywilny, zawód i miejsce zamieszkania, miejsce i datę ich urodzenia.” Zgodnie z treścią cyt. przepisu formularz aktu małżeństwa w 1977 roku nie zawierał rubryki „nazwiska rodowe osób wstępujących w związek małżeński. Akt małżeństwa zawiera wszystkie dane, które powinny być w nim umieszczone w chwili jego sporządzenia i stosownie do art.27 ust.2 cyt. dekretu akt nie podlega uzupełnieniu”.

Wnioskodawczyni złożyła skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego, nie zgadzając się z argumentacją obu decyzji. W jej ocenie przyjęte stanowisko przez oba organy decyzyjne, że nie można uzupełnić aktu o dane wymagane obecnymi przepisami - jest niesłuszne.

Wojewódzki Sąd Administracyjny oddalił skargę, a tym samym podzielił argumentację obu organów (wyrok WSA w Olsztynie z dnia 21.09.2004r. sygn. Akt II SA /OI 227/04).

Obecnie obowiązujący art. 62 ust.1 i ust.2 ustawy z dnia 29 września 1986r. Prawo o aktach stanu cywilnego, stanowi, że: „do aktu małżeństwa wpisuje się:

1) nazwiska i imiona osób zawierających małżeństwo, ich nazwiska rodowe, stan

cywilny miejsce i datę urodzenia oraz miejsce zamieszkania;

- 2) miejsce i datę zawarcia małżeństwa;
- 3) nazwiska i imiona oraz nazwiska rodowe rodziców każdej z osób wstępujących w związek małżeński;
- 4) nazwiska i imiona świadków;
- 5) nazwisko (nazwiska), które będą nosić osoby zawierające małżeństwo, po jego zawarciu oraz nazwisko, które będą nosić dzieci zrodzone z tego małżeństwa;
- 6) stwierdzenie, że osoby zawierające małżeństwo złożyły zgodne oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński”.

Jak widać ten zapis zawiera wymóg wpisywania nazwisk rodowych nupturientów, a więc wcześniej omawiany problem nie będzie już dotyczyć aktów małżeństw sporządzonych w okresie obecnie obowiązującej ustawy.

Uznać należy, że przy tworzeniu nowego systemu CRASC czyli Centralnego Rejestru Aktów Stanu Cywilnego (prace na tym systemem mają się zakończyć do 2013 roku) kwestia uzupełniania aktów stanu cywilnego nabiera szczególnego znaczenia. Wydaje się, że należałoby stworzyć podstawę prawną do uzupełniania aktów z dawnych lat w taki sposób, by odpowiadały one obecnie obowiązującym wymogom. Byłoby to zgodne z ogólną zasadą zupełności systemu rejestracji stanu cywilnego jak i założeniami mającymi ułatwić załatwianie spraw obywatelom, określonymi jako system e - administracja.

Przy uzupełnianiu aktów trzeba mieć na względzie fakt, że uzupełnienie dotyczy „luki” w akcie tj. przewidziana przez prawo określona pozycja w akcie została wykreślona linią ciągłą przez sporządzającego akt lub znajduje się w niej wpis „brak danych”.

Tabelaryczny układ aktów niewątpliwie ułatwia kierownikowi urzędu stanu cywilnego postępowanie, tworząc już na pierwszy rzut oka przejrzysty obraz danych wpisanych w akcie lub występujących w nim braków.

Najczęściej zapis „brak danych” występuje w aktach zgonu. Wynika to z faktu, że niekiedy osoby zgłaszające zgon nie posiadały pełnej informacji dotyczącej osoby zmarłego.

Kolejną grupę, gdzie występuje brak szeregu danych wymaganych prawem o aktach stanu cywilnego stanowią zarówno akty urodzenia, małżeństwa jak i zgonu, sporządzone na podstawie decyzji kierownika usc. w sprawie transkrypcji zagranicznego aktu do księgi polskiej. Często zagraniczne odpisy aktów urodzenia, małżeństwa lub zgonu,

przedkładane przez wnioskodawców do wpisanania do księgi polskiej nie zawierają danych, które wymaga prawo polskie, by sporządzić pełny akt. Są to w większości odpisy skrócone, przedkładane np. ze Stanów Zjednoczonych Ameryki czy z Anglii.

Z praktyki wynika, że również bardzo mało danych zawierają przedkładane przez wnioskodawców odpisy wydawane na tak zwanych potocznie „drukach międzynarodowych” (Konwencja Nr 16 sporz. w Wiedniu 8.09.1976 r. dot. wydawania wielojęzycznych odpisów skróconych aktów stanu cywilnego – Dz.U. z 2004r. Nr 166, poz.1735).

Wiadomym jest, że w postępowaniu o transkrypcję aktu, kierownik usc. rozstrzyga wyłącznie o wpisaniu bądź odmowie wpisania zagranicznego aktu stanu cywilnego do polskich ksiąg stanu cywilnego. Podejmując rozstrzygnięcie o wpisaniu zagranicznego aktu stanu cywilnego, w decyzji opisuje akt podlegający transkrypcji, a więc przytacza jego treść i nie może podać innej treści aktu niż treść wynikająca wprost z dokumentu zagranicznego.

A zatem w sytuacji transkrypcji zagranicznego aktu stanu cywilnego istnieje bezwzględny zakaz wprowadzania jakichkolwiek zmian w jego treści.

Zasadę tę potwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 sierpnia 2003r. (sygn.akt 6/02 OSNC 2004/7) jak i dzielają ją inne sądy (WSA w Gliwicach – wyrok z dnia 29.11.2005r. III.SA/GL750/04, WSA w Łodzi – wyrok z dnia 25.III.2010r. III.SA/Łd 11/10).

Stąd też, z uwagi na brak danych, często niektóre rubryki aktu są wykreślone. Taki transkrybowany akt jest niepełny, a tym samym ma ograniczoną moc dowodową.

Aby zapobiec takiemu stanowi rzeczy, celowym byłoby doprowadzenie do sytuacji, by wraz z wnioskiem o transkrypcję, strona składała również wniosek o uzupełnienie już umiejscowionego aktu o brakujące dane.

Wydaje się, że zadbać o to winien kierownik urzędu stanu cywilnego, informując pisemnie bądź ustnie stronę o takiej potrzebie.

Często zdarza się, że strona składając wniosek o uzupełnienie już umiejscowionego aktu nie dołącza niezbędnego dokumentu, ale we wniosku podaje informację umożliwiającą kierownikowi usc. jego uzyskanie z innego urzędu stanu cywilnego w Polsce. W tej sytuacji nie należy żądać od strony, by dołączyła wymagany dokument (dotyczy to zarówno osób przebywających w Polsce jak

i za granicą), bowiem takie działanie jest zbędne i tylko przedłuża postępowanie. Kierownik usc. powinien sam wystąpić do właściwego usc. o wymagany odpis aktu.

Gdy z wniosku o uzupełnienie wynika, że stanowiący podstawę do uzupełnienia akt znajduje się w księdze urzędu stanu cywilnego miejsca złożenia wniosku, to wówczas należy sporządzić z tego aktu szczegółową notatkę, którą wraz z decyzją kierownik usc. obowiązany jest włączyć do akt zbiorowych.

Powstaje pytanie, jakimi kryteriami należy się kierować przy uzupełnianiu aktu?

Zasadą jest, iż podstawę uzupełnienia aktu stanowią – dla aktu urodzenia dziecka – akt małżeństwa rodziców dziecka. Jednakże, by móc uniknąć popełnienia błędu warto również sięgnąć do aktu urodzenia rodziców.

W przypadku dziecka nie pochodzącego z małżeństwa, dane matki uzupełnia się na podstawie jej aktu urodzenia.

Akt małżeństwa uzupełniamy na podstawie aktów urodzeń obu małżonków.

Należy zauważyć, że polskie prawo nie ogranicza uzupełnienia aktu tylko do obywateli polskich, dotyczy ono również cudzoziemca.

A więc, jeżeli jedno z małżonków jest cudzoziemcem, to strona winna przedłożyć odpis zagranicznego aktu urodzenia wraz z tłumaczeniem tego dokumentu na język polski, dokonany przez tłumacza przysięgłego.

Akt zgonu uzupełnia się na podstawie aktu małżeństwa, ale również celowym jest sprawdzenie aktu urodzenia zmarłego. Dotyczy to szczególnie przypadków uzupełnienia aktu zgonu osoby starszej. Aby ustrzec się błędów, warto sprawdzić bardzo dokładnie dokumenty, na podstawie których uzupełnia się akt.

Natomiast uzupełnienie transkrybowanego aktu powinno nastąpić na podstawie odpisu zupełnego wcześniejszego aktu. Może bowiem wystąpić sytuacja, że transkrybowany akt małżeństwa i akt urodzenia dziecka nie zawiera wszystkich danych. Wówczas zasadą jest, że w pierwszej kolejności uzupełniamy akt małżeństwa, a następnie na tej podstawie – akt urodzenia ich dziecka.

Kolejnym kryterium przy rozpatrywaniu spraw o uzupełnienie aktów stanu cywilnego jest zakaz umieszczania danych, których nie przewiduje prawo lub naruszających dobra osobiste.

A więc nie można uzupełniać aktu stanu cywilnego o dane przynoszące ujemną zainte-

resowanym, jak np. informację o urodzeniu, małżeństwie bądź zgonie w więzieniu czy szpitalu psychiatrycznym; upośledzeniu psychicznym lub fizycznym; o wyznawanej religii, rasie czy narodowości.

Nie podlegają uzupełnieniu dane zbędne przy rejestracji stanu cywilnego, jak np. stosunek pokrewieństwa między osobami, uczestniczącymi w sporządzaniu aktu, ich zawódzie, obywatelstwie, dowodach osobistych, przynależności do organizacji społecznych lub politycznych (Prawo o aktach stanu cywilnego Komentarz, Orzecznictwo, Wzory pism. A.Czajkowska, E.Pachniewska. Wyd. IV, 2009r. Lexis-Nexis. Tezy do art.18, str.51).

Nie można uzupełnić aktu poprzez wpisanie obok nazwiska pseudonimu literackiego, mimo że dla osoby może to mieć szczególne znaczenie.

Nie podlegają również uzupełnieniu brakujące na akcie podpisy np. kierownika urzędu stanu cywilnego lub osób zawierających małżeństwo czy też świadków.

Gdy akt małżeństwa sporządzony został przy udziale tłumacza przysięgłego, który na tym dokumencie nie złożył swojego podpisu, także jego brak nie podlega uzupełnieniu.

Również trzeba wspomnieć, że kierownik urzędu stanu cywilnego nie może w trybie administracyjnym uzupełnić aktu, który został sporządzony na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu i dotyczył ustalenia treści aktu urodzenia dziecka nieznanym rodziców lub osoby pełnoletniej, której tożsamości nie można ustalić. Z uwagi na to, że wszystkie dane ustalał sąd, uzupełnienie aktu będzie należało do sądu.

Jak wiadomo postępowanie w sprawie uzupełnienia aktu stanu cywilnego wszczęte jest na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu.

W prowadzonym postępowaniu należy zwrócić szczególną uwagę na niektóre jego aspekty. W sprawach wszczynanych na wniosek istotną kwestią jest treść zawartego w nim żądania. Jak dowodzi praktyka, lakoniczność sformułowań typu „proszę o uzupełnienie aktu małżeństwa...” bez podania jakichkolwiek dodatkowych danych, prowadzi często do podjęcia przez kierownika usc. błędnych decyzji. A więc żądanie winno być sformułowane precyzyjnie tj. o co wnioskodawca wnosi i o uzupełnienie jakich danych, i w którym akcie stanu cywilnego.

Istotną kwestię stanowi wszczęcie postępowania o uzupełnienie aktu

stanu cywilnego przez kierownika usc. z urzędu. Wszczęcie postępowania z urzędu np. w sprawie uzupełnienia aktu małżeństwa jest niejednokrotnie dla kierownika usc. bardzo uciążliwym zadaniem, szczególnie, gdy należy uzupełnić wcześniej transkrybowany akt. Dotyczy to przypadków, gdy małżonkowie przebywają za granicą i nie można w żaden sposób ustalić ich miejsca pobytu. Kierownicy usc. zdają sobie sprawę, iż podjęcie określonych czynności już po umiejscowieniu aktu często komplikuje się i znacznie przedłuża się w czasie, z uwagi na obowiązujące procedury określone w Kodeksie postępowania administracyjnego (np. ustalanie miejsca pobytu stron, a w przypadku niemożności ustalenia miejsca pobytu, ustanawianie pełnomocników do doręczeń). Dlatego pewnym wyjściem z tej sytuacji jest podjęcie postępowania z urzędu o uzupełnienie aktu w momencie ubiegania się przez osobę zainteresowaną o wpisanie zagranicznego aktu do księgi polskiej bądź w trakcie dokonywania przez osoby zainteresowane innych czynności w urzędzie stanu cywilnego.

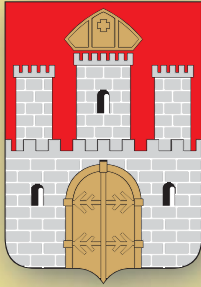
Należy również pamiętać o powiadomieniu stron postępowania o jego wszczęciu, bowiem każda ingerencja kierownika urzędu stanu cywilnego w treść aktu nie może się odbywać bez udziału osób zainteresowanych. Również wszystkie pisma kierowane do stron, zgodnie z zasadą oficjalności doręczeń winny być doręczone za zwrotnym potwierdzeniem odbioru.

Przed podjęciem decyzji kierownik usc. powinien ocenić zebrany materiał dowodowy w oparciu o przedstawione powyżej kryteria i wydać stosowną decyzję.

Na podstawie prawomocnej decyzji, kierownik urzędu stanu cywilnego zobowiązany jest nanieść wzmiankę dodatkową o uzupełnieniu właściwego aktu stanu cywilnego, a wszystkie dowody zebrane w sprawie wraz z 1 egz. decyzji - złożyć do akt zbiorowych.

Końcowo należy dodać, iż obowiązkiem kierownika usc. jest zgodnie z art. 14 ustawy z dnia 10 kwietnia 1974r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych (Dz.U. 2006r. Nr 139, poz.993 ze zm.) powiadomienie właściwych organów gmin o dokonanych zmianach w akcie.

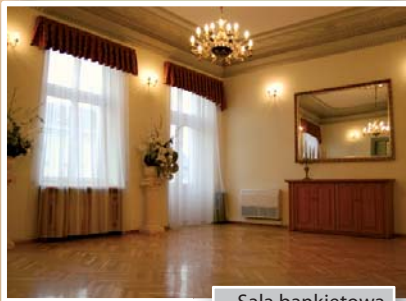
**Ewa Maciak
Halina Okulewicz**

WŁOCLAWEK

Kontakt

87-800 Włocławek, Zielony Rynek 11/13
tel. 054 414 44 09,
e-mail: usc@um.wloclawek.pl
www: www.wloclawek.pl

Sala bankietowa

WŁOCLAWEK

Województwo kujawsko-pomorskie

Kod terytorialny 0464011

Liczba mieszkańców 120 000

Powierzchnia miasta 84,4 km²

Włocławek leży w południowo-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego. Miasto należy do grona „średniowiecznych pereł” - najstarszych miast w Polsce. Przebiegał tu główny, wodny szlak kupiecki. W 1123 roku Włocławek został siedzibą biskupów włocławskich. W 2005 roku miasto obchodziło jubileusz 750-lecia i lokacji. Włocławek to przede wszystkim, położona w sercu Polski, stolica Kujaw Wschodnich z jej nieodłącznymi atrybutami, m.in. znanym i cenionym fajansem, XIV-wieczną katedrą Najświętszej Maryi Panny, kościołem św. Witalisa oraz św. Jana., zabytkowymi spichrzami nad Wisłą, licznymi kamienicami w starym mieście, zaporą rzeczną na Wiśle oraz z tablicą pamiątkową upamiętniającą śmierć ks. J. Popiełuszki.

Dzisiejszy Włocławek to dynamicznie rozwijające się miasto, jeden z trzech największych ośrodków administracyjnych i gospodarczych w województwie kujawsko – pomorskim. W mieście znajduje się 5 Uczelni Wyższych.

Okolice Włocławka są szczególnie atrakcyjne dla turystyki pieszej, gdyż wokół miasta rozpościerają się rozległe lasy i parki (w granicach miasta – rezerwat „Kulin”, a niedaleko Włocławsko – Gostyński Park Krajobrazowy).

Urząd Stanu Cywilnego we Włocławku znajduje się w budynku Urzędu Miasta przy ul. Zielony Rynek 11/13, natomiast klimatyzowana Sala Ślubów na około 80 miejsc oraz Sala Bankietowa znajdują się w odrestaurowanej kamienicy przy ul. Kościuszki.

USC we Włocławku zatrudnia 10-ciu pracowników, w tym 2-ch Zastępców Kierownika USC.

W roku 2010 USC wydał i sporządził:

- ok. 50.000 tys odpisów z akt stanu cywilnego,
- ok. 4.150 aktów stanu cywilnego,
- ok. 510 decyzji ogółem,
- w ok. 890 przypadkach dokonał wtórnej rejestracji w aktach stanu cywilnego,
- wpłynęło ogółem ok. 9.700 pism,
- przyjęto ok 45.000 tys. interesantów.

W 1996 roku została wprowadzona elektroniczna rejestracja akt stanu cywilnego, która do dnia dzisiejszego jest systematycznie rozbudowywana.

Sala ślubów

ML6300FB-SC

OKI

PRINTING SOLUTIONS

24 igłowa drukarka dedykowana do pracy na stanowiskach obsługi klienta w Urzędach Stanu Cywilnego

Zwarta, szybka, o dużych możliwościach:

- **Wymiary** (wys. x szer. x gł.): 210x425x255 mm
- **Szybkość druku:** max 450 znaków na sekundę
- **Specyfikacja papieru:**
Szerokość: 90-304,8 mm (3,54" do 12")
Gramatura: 52-209 g/m²
Grubość papieru: max 0,36 mm (0,014")
- **Interfejsy:** USB 2.0, IEEE1284;
opcjonalne: karta sieciowa, RS-232C
- **Poziom hałasu** – 58 dB – możliwa opcjonalna, dedykowana obudowa dźwiękochonna

Korekcja przekrzywienia papieru

Korekcja przekrzywania papieru zmniejsza liczbę usterek będących wynikiem błędu człowieka, przynosi oszczędność papieru i czasu. Obsługa jest tak łatwa, że praktycznie nie wymaga żadnego szkolenia użytkownika.

Urządzenie przeprowadza automatyczną korektę skośnego ułożenia papieru

Papier można ładować z dowolnego położenia – wyniki druku zawsze będą takie same

Drukarka może wykrywać szerokość papieru i, jeśli jest ona niewłaściwa, odrzucić dany nośnik

OKI Systems (Polska) Sp. z o.o.
ul. Domaniewska 42
02-672 Warszawa
Tel.: 0 22 448 65 00
Faks: 0 22 448 65 01
www.oki.pl

TECHNIKA IT
INFORMATYKA TELEMETRIA